Poštnina plačana v gotovini | Leto LIV. | V Ljubljani, v sredo, dne 29. decembra 1926 | Št. 295. | Posamezna številka 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 80 Din, za inozemstvo 100 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
p. Pri večjem g naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen pondeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo - Uredništva telefon štev. 50, upravništva štev. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.348 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Naš uspeh.

Slovenski narod je srečen, da ima v najtežjih trenutkih voditelje, ki so dorasli ogromnim nalogam, ki se stavijo nanje. Ko je bil germanski pritisk najhujši in je avstrijsko potujčevanje koncentriralo vse svoje sile, vso svojo organizacijo proti malemu slovenskemu ljudstvu, smo imeli Mahniča, Jegliča, Kreka. Pred kulturno veličino in neugnano skrbjo teh mož za kulturne svetinje svojega naroda je klonila vsa birokracija mogočnega cesarstva, radi slovenskih gimnazijskih paralelk so padali dunajski kabineti, nad slovenskimi učbeniki za ljudske in srednje šole so se lomili fotelji avstrijskih prosvetnih ministrov, radi kranjskih kmetskih občin so frčali nemški glavarji, silna odpornost naših voditeljev je pognala Heina, ki ga nam je Dunaj postavil za krotilca.

Te dni zopet vsa država, da ves Balkan in srednja Evropa govori o Slovencih in našem političnem voditelju dr. Korošcu. Vse temne intrige proti njegovi osebi, proti njegovi politiki in programu njegove stranke so izginile v nič pred mogočnim, za Belgrad čisto nenavadnim nastopom, ki je dvignil ugled SLS, Jugoslovanskega kluba in dr. Korošca do neverjetne stopnje. Ne le vse opozicionalne stranke govore in pišejo, da je dr. Korošec v najprimernejšem trenutku in na najbolj posrečen način dvignil zastavo parlamentarne lojalnosti in poštenosti, tudi radikalni poslanci — kakor se to neverjetno sliši — sklepajo spomenice, v katerih stavljajo **svojim ministrom kot pogoj za to, da jim dajo zaupanje, vstop dr. Korošca in njegovih poslancev v vlado.** G. Uzunović, mandatar radikalne stranke, se mora pred lastnimi poslanci zagovarjati samo še s tem argumentom, da bo tudi dr. Korošec še vstopil v vlado in ministrski svet je v svoji prvi seji moral ugotoviti, da zavisi njegov obstoj — vsaj po sedanjem razpoloženju — od izpopolnitve vlade z zastopniki SLS. Skratka, dr. Koroščev nastop je zanesel slovensko vprašanje v vlado in parlament, v diplomatski zbor in na belgrajsko ulico, povsod smo Slovenci predmet živega zanimanja.

Pa kaj je torej v tem za nas Slovence pozitivno koristnega? Za teden, za štirinajst dni se spomnimo nazaj, ko je še taisti belgrajski tisk, ki danes poje slavo dr. Korošcu, zahteval, da se moramo Slovenci odpovedati svojemu programu, da moramo zatajiti svoje »plemensko svojstvene« zahteve, če hočemo vstopiti v kako vlado. Spomnimo se, kako je še proti nam razgrajal Radić v Zagrebu in Uzunović v Belgradu s klerikalizmom in avtonomizmom. Dr. Korošec je odgovoril sicer odločno in dostojanstveno, kot je njegova navada, toda vendar je velikanska razlika med tedanjim položajem v defenzivi in sedanjim, ko isti gospod Uzunović, ministrski predsednik, javno priznava, da je delovni program SLS najnaprednejši, za državo in narod najkoristnejši **in ko prvič v zgodovini kraljevine SHS ministrski predsednik javno naglaša, da mora biti v vladi zastopana tudi stranka, ki je večinska predstaviteljica Slovencev.**

V tem poslednjem je največje dobro, ki ga je rodil dr. Koroščev nastop. **Belgrad, hrvatska in srbska javnost, naglaša ogromno razliko med vlado s Slovenci in brez njih. Vlada s slovenskimi zastopniki je zaželjena, ima zaupanje, nanjo se veruje, od nje se pričakuje dobro za državo, brez Slovencev pa pomeni vlada že štirikrat skrahirani radikalno-radičevski režim in nič več.**

Nihče si ne drzne v tem valu splošnega občudovanja dr. Korošca več dvomiti o pravilnosti in potrebi političnih smernic SLS, naš program je nedotakljiv, na zmagovitem pohodu vse te dni od zadnje izjave dr. Korošca preko razpleta krize in sestave vlade.

Primerjajmo Slovenci to svoje stališče s stališčem Hrvatov pred letom, ko je njihov voditelj prestopil vladni prag, in veselimo se. Poštenje, doslednost, vztrajnost in sposobnost naših parlamentarnih zastopnikov, predvsem našega vodje, je izvojevala naši misli novo odločilno zmago.

Slovensko glasbeno društvo „Ljubljana".

Silvestrov večer.

Velika dvorana hotela „Union"

Vse čaka na sejo radikalnega kluba.

Belgrad, 28. decembra. (Izv.) V radikalnem klubu se še nadalje vršijo prepiri in medsebojna očitanja. Precej poslancev je že v Belgradu, tako da bodo na jutrišnji seji, če se bo sploh vršila, precej polnoštevilni. Nekateri mislijo, da bo vlada sejo kluba odložila, če se bo videlo, da ne bi kazalo stopiti pred njega, da bi se na ta način izognila morebitnim iznenadenjem. Vendar pa se misli, da do kakšnih iznenadenj v radikalnem klubu sploh ne bo prišlo.

Pašičevci, ki so sicer precej močni, so brez vsakega vodje, zato niso organizirani in sposobni za nobeno odločno borbo in bodo gotovo ostali v manjšini. Potem nastane samo vprašanje, ali bodo izvajali posledice ali ne. Ako sodimo po dosedanjih zgledih, do kaj takega ne bo prišlo. Še preje, ko so imeli Pašiča, niso bili pašičevci dovolj energični in se niso upali delati zaprek in zapletljajev, kaj šele sedaj, ko so brez voditelja.

Del opozicije je splošno mnenja, da so razmere v radikalnem klubu naravnost obupne in da je sedanji vladi nemogoče delati s takšnim klubom. Zato bo morala vlada storiti vse, da to nezadovoljstvo ublaži. Vstopiti mora v vlado kaka nova stranka, da bi si vlada pridobila večji moralni ugled.

Radikali so posebno ogorčeni na g. Uzunoviča radi njegovih zvez z Radičevo stranko, katere ne trpijo v vladi. Zato bodo nekateri poslanci na jutrišnji seji zahtevali, naj se ta zadeva razčisti. Kar se tiče vlade, so nekateri njeni člani spuščali v javnost vesti, da se bosta jutri ali pojutrišnjem imenovala dva nova ministra.

Na drugi strani so se zopet raznesle vesti, da sta g. Jovanović in g. Simonović odstopila. Gosp. dr. Vasa Jovanović je to vest demantiral. Ravnotako je g. Uzunović demantiral, da bi bil g. Simonović podal ostavko. Kljub temu pa se te vesti uporno vzdržujejo. Jutrišnji dan bo za nadaljnji razvoj sedanje krize velike važnosti.

Ministrski svet razpravlja samo o vstopu SLS v vlado.

Belgrad, 28. decembra. (Izv.) Včeraj je prispel v Belgrad novi minister inž. g. Avgust Košutić in je prisegel v roke kralju. »Politika« poroča o tem, da je cerkveni obred izvršil župnik g. Wagner. Trdilo se je, da je g. Uzunović pri tej priliki, ko je g. Košutić prisegel, dejal: »Mislil sem, da bosta tukaj še dva, pa ne vem, zakaj jih ni.«

Dalje poroča »Politika« o prvi seji vlade in pravi, da se je na seji največ govorilo o vstopu Slovenske ljudske stranke v vlado, in pravi, da so ministri izjavljali, da se to še ni končnoveljavno sklenilo.

O tem poroča »Vreme« naslednje: **»Kar se tiče vstopa g. Korošca v vlado, se pričakuje končnoveljavni odgovor od g. dr. Korošca, ki se mora dogovoriti s svojim klubom.** Pričakovalo se je, je dejal minister g. Srskić, da bo stranka g. Korošca stopila v vlado, tako da bi bila vlada popolna.«

Nadalje poroča »Vreme«, da ima gosp. Srskić od vlade pooblastilo, pogajati se z g. dr. Koroščem in poravnati vse nesporazume radi znanih dogodkov na Sveti večer.

Belgrajska javnost o Uzunovičevi vladi.

Belgrad, 28. decembra. (Izv.) Včerajšnja izjava predsednika vlade se je precej tolmačila in so se ji pripisovali različni značaji. Del opozicije je mnenja, da je bil g. Uzunović v svoji izjavi preveč iskren, in da je povedal glede svojih namer, več kot je bilo potrebno. Glede programa vlade pa se mu očita, da je bil premalo odkrit in da ravno glede glavnih točk zunanje politike ni javnosti prav nič obvestil. **Veliko pozornost je vzbudila njegova izjava o Slovenski ljudski stranki, o kateri je predsednik vlade sam priznal, da je edino Slovenska ljudska stranka zastopnica slovenskega naroda in da je z ozirom na to želeti, da bi vstopila v vlado.**

Seja Jugoslovanskega kluba.

Belgrad, 28. decembra. (Izv.) Jugoslovanski klub je imel dopoldne in popoldne sejo, na kateri je razmotrival sedanji politični položaj. Ker še niso prispeli vsi poslanci, so se končni sklepi odložili do jutri.

Nekdanji ministri neparlamentarci.

Zagrebške »Novosti« pišejo o novi vladi sledeče: Peta Uzunovičeva vlada je takoj ob imenovanju izzvala velik vihar, tako v opozicionalnih krogih kakor tudi pri delu radikalnega kluba. Vihar je izzvala zato, ker je, kakor pravijo, neustavna in neparlamentarna in pomenja prikrito diktaturo, od katere je še samo en korak do odkritega absolutizma. To vse zato, pravijo, ker so v peti Uzunovičevi vladi 4 neparlamentarci in ker je prometni minister general. Zatrjuje se, da bi mogel za tem generalom priti drugi, tretji itd. Tako bi mogli naenkrat imeti vojaško vlado, kar bi pomenjalo pokop parlamentarizma in naše demokracije. Vse to bi moralo imeti za državo težke posledice. »Novosti« zagovarjajo Uzunovičevo tezo o parlamentarnem značaju vlade in jo dokazujejo z zgodovino našega parlamentarizma. Svoječasno je bil pokojni Milenko Vesnić celo predsednik vlade, čeprav ni bil poslanec. Pri nas je celo postal običaj, da postanejo v volivnih vladah neposlanci ministri, tako n. pr. **Supilo, Zupanič, Šurmin, Drinković, Žerjav** in drugi. Tudi generali so že bili v raznih vladah ministri za razne resore. Tak slučaj je znan iz hrvatske ustavne zgodovine, kakor tudi iz srbske.

„Temps" proti rusko-jugoslovanskemu zbližanju.

Pariz, 28. dec. »Temps« se peča s težnjami v Jugoslaviji, da se doseže zbližanje z Rusijo. List prihaja do zaključka, da je to nasproti Sovjetski Rusiji nemogoče. Piše: Srbsko-hrvatsko-slovensko kraljestvo, ki je v sebi utrjeno in se naslanja na Malo antanto, ki ima vrhu tega vse potrebne moči, da izvaja politiko, ki odgovarja njegovemu dostojanstvu in neodvisnosti, predstavlja silo, katere pomena za vzdrževanje svetovnega miru ne more nihče tajiti. Končno izraža »Temps« željo, da naj bi nova jugoslovanska vlada pustila vrata za sporazum z Italijo odprta; kajti Jugoslavija se mora zavedati, da ni samo balkanska država, marveč da je po svojem mestu v Mali antanti v prvi vrsti interesirana na ohranitvi ravnotežja v Srednji Evropi.

Stresemannov načrt za sestavo nove vlade.

Berlin, 28. dec. Stresemann kljub razčiščenju zunanjega položaja še ne namerava nastopiti svojega bolezenskega dopusta. Sedaj si prizadeva za sestavo nove vlade, ki bi bila po njegovih mislih najboljši izhod iz sedanje krize. Kakor zatrjujejo od neke strani, želi Stresemann, da se imenuje za državnega kanclerja dosedanji gospodarski minister **Curtius, ki pripada nemški ljudski stranki;** kabinet pa naj bi se razširil na desno in levo na ta način, da bi se pritegnila vanj dva nemška nacionalca in dva socialna demokrata. Načrt je na prvi pogled malo verjeten.

Glede vojnega ministra Gesslerja nobena izmed dosedanjih koalicijskih strank ne zahteva, da bi moral preiti v novo vlado; pač pa vztraja na tem državni predsednik Hindenburg.

Veselje v jutrovskem taboru.

Z največjo napetostjo zasleduje vsa naša javnost razvoj političnih dogodkov v Belgradu. Morda ni bila doslej še nobena vladna kriza predmet tako vsesplošnega silnega zanimanja kot je sedanja. Povsem naravno: saj se vendar vsakdo zaveda, kako resen je danes položaj za našo državo in kako velikega pomena je vprašanje, kako vlado imamo danes v tem resnem položaju; da nikakor ni vseeno, kaka vlada stopa v takem času na krmilo, ampak da so z vprašanjem, ali je ta vlada sposobna, trdna in složna, ali ima za seboj sigurno večino in zaupanje parlamenta ter s tem zaslombo v ljudstvu, združeni najvažnejši državni interesi, notranji kakor zunanji.

Zato pa si je tudi vse resno in svoje odgovornosti se zavedajoče časopisje prizadevalo v teh dneh, ko se je položaj tako zaostril, da bi z mirno in spravljivo pisavo pripomoglo k izravnanju nasprotij, odstranjevanju nesporazumljenj in s tem k hitrejši in dobri rešitvi sedanje krize, ki je, kakor rečeno, najdalekosežnejšega pomena za bližnjo politično bodočnost. Med to časopisje pa seveda »Jutra« ni prištevati. Izneverilo bi se »Jutro« sebi in svoji vlogi, ko bi kdaj poizkusilo, biti resno ali pa da bi se celo orientiralo v kako pozitivno smer. »Jutro« ima samo eno smer: razdiranje in hujskanje. V tem in pa v svoji strankarski zagrizenosti in nestrpnosti ne pozna nobenih mej, magari če bi se pri tem še tako blamiralo in osmešilo

Ko je v božični noči izšla Uzunovičeva kabinetna lista brez Slovencev, jo je »Jutro« serviralo slovenski javnosti v posebni izdaji s komentarjem, v katerem je bilo izlito vse njegovo kanibalsko veselje nad dejstvom, da v tej vladi ni Slovencev. Nobene besede ni našlo »Jutro« v obsojanje tega, da se je stvorila vlada brez Slovencev, zanj je bil vrhunec triumfa v tem, da niso prišli v vlado »klerikalci« in je občudovalo g. Uzunoviča, češ, da je dr. Korošca tako imenitno »speljal na led«. Kar je pa seveda le debela laž, kar lahko ugotovi vsak »Jutrov« naročnik v zagrebških in belgrajskih SDS listih.

Kako so se faktično odigrali tisti dogodki okoli sestave Uzunovičeve liste, kako je pri tem nastopal dr. Korošec in zakaj sta ostala za SLS rezervirana ministrska portfelja nezasedena, to pa je zdaj že vse pojasnjeno, in vse »Jutrovo« falzificiranje dogodkov ni v stanu zabrisati dejstva, da je nastop dr. Korošca naredil vsestransko najsimpatičnejši vtis in da ga vse merodajno belgrajsko časopisje in vsa politična javnost odobrava. O kompromitiranih in blamiranih klerikalcih ni govora, pač pa je kompromitirano in blamirano do kosti zopet le »Jutro«.

Zopet je pokazalo glasilo SDS svoje besno strankarsko sovraštvo, ki ga je že tako zaslepilo, da ne vidi, v kako žalostni luči se prezentira s takim pisanjem vsej naši javnosti. In naj »Jutro« nikar ne misli, da je s tem svojim nastopom SDS-arski stvari kaj koristilo. Ne. Slabše usluge »Jutro« svoji stranki pred volitvami v oblastno skupščino ni moglo storiti, kot jo je s tem svojim nekvalificiranim nastopom v času, ko je šlo za najvitalnejše slovenske interese. Dobro si bodo slovenski volivci zapomnili, kako je »Jutro« triumfiralo, da se je sestavila vlada brez Slovencev. Pa bodo še oni pustili zmrzniti to jutrovsko kliko.

ZAGREBŠKI LISTI O POLOŽAJU.

Zagreb, 28. dec. (Izv.) Vsi popoldanski dnevniki prinašajo današnji »Slovenčev« uvodnik, ki se peča z novo vlado. Ravnotako prinašajo poročilo o seji Jugoslovanskega kluba v Belgradu.

NOV RADIKALNI DNEVNIK.

Novi Sad, 28. dec. (Izv.) Tukaj je pričel izhajati nov dnevnik »Radikalna Reč«. Urednik lista je dr. Radoslav Šind. Ta dnevnik napada ostro pašičevce in poudarja, da je možno, da mora priti radi današnjih razmer v radikalni stranki pri oblastnih volitvah do razkroja v stranki.

PREDKONFERENCA »ZVEZE MEST«.

Zagreb, 28. dec. (Izv.) Predkonferenca »Zveze mest« v naši državi se vrši tukaj koncem tega meseca; misli se, da bo to 30. decembra. Po zaključitvi predkonference pa se vrši konferenca »Zveze mest«, ki bo storila važne zaključke glede komunalne politike v naši **državi.**

Nemčija in Francija na potu popolnega zbližanja.

Landauski spor poravnan.

Pariz, 28. decembra. Na predlog vrhovnega poveljnika porenske armade gen. Guillaumat je vojni minister Painlevé predložil predsedniku republike poročilo, v katerem je predlagal, da se v Landauu obsojeni Nemci v interesu javnega pomirjenja pomiloste. Predsednik Doumergue je dopoldne 25. t. m. podpisal odlok, s katerim se vsem landauskim obsojencem kazni odpuste.

Izpraznitev Poruhrja.

Berlin, 28. decembra. Tekom včerajšnjega dne se je razpoloženje nemških krogov glede Francije temeljito izpremenilo. Listi pišejo, da je smatrati zadnji konflikt kot popolnoma poravnan. A ne samo to, marveč je po zadnjih vesteh iz Pariza pričakovati, da se v najkrajšem času sporazumno reši tudi vprašanje popolne izpraznitve Porenja. Sporazum v tem vprašanju se je dosegel na sledeči podlagi:

Ustanovi se civilna kontrolna komisija s potrebnimi pooblastili, ki bo po odhodu vojaštva prevzela kontrolo, to pa ne samo nad Porenjem, marveč tudi nad obmejnimi pasovi Francije in Belgije. Glede sedeža te komisije je Francija pripravljena pristati na to, da ji bodi sedež v kakem nevtralnem mestu ali pa imej svoje sedeže v vseh treh prizadetih deželah.

Nemci upajo, da se izprazni Porenje že dne 31. januarja 1928.

Ureditev ostalih vprašanj.

Pariz, 28. decembra. Pogajanja, ki sta jih v zadnjem času vodila s poslaniško konferenco nemški poslanik v. Hoesch in tajni svetnik Foerster, so imela uspeh. Število nemške policije se je sporazumno določilo na 140.000 mož, ne vštevši pomožnih policijskih moči. Glede sportnih organizacij je poslaniška konferenca pristala na to, da se ne razpuste in da napravijo v njih red nemške oblasti same.

Sedaj preostajata samo še dve vprašanji: izvoz vojnega materiala, glede katerega je pa Anglija že znatno popustila na korist nemškemu stališču — in pa vprašanje utrdb na poljski meji. Kakor vse kaže, se utegne tudi v teh dveh vprašanjih doseči neposreden sporazum.

Veselo razpoloženje v Nemčiji.

Berlin, 28. decembra. Spričo izredno uspešno potekajočih pogajanj s Francijo je razpoloženje nemškega javnega mnenja zelo ugodno. Listi priznavajo Franciji veliko voljo za mir in pišejo, da znači sporazum med Francijo in Nemčijo zmagoslavje mirovne misli.

Sestanka Stresemann-Mussolini ne bo.

Berlin, 28. dec. Splošno se smatra, da je sestanek Stresemann-Mussolini končnoveljavno pokopan. Stresemann sploh ne pojde v Italijo.

Splošni notranjepolitični sporazum na Češkoslovaškem.

Praga, 28. dec. Ob koncu leta so podali voditelji raznih narodnosti in strank svoje izjave glede notranjepolitičnega sporazuma. Delovni minister dr. Spina (Nemec) piše v »D. Landpost« in »Bohemiji«, da je pretežna večina sudetskih Nemcev novo pozitivno orientacijo nasproti državi simpatično sprejela, ker pričakuje od tega izpremembo dosedanjega sistema in pojenjanje sovraštva. »Nismo šli v vlado, da bi ustvarili konjunkturno večino in se protisocialno izdivjali, marveč zato, ker je bila misel za sodelovanje obeh narodov dozorela. To je bil organski, biološki proces. Šli smo v vlado kot enak z enakim in izvedba ravnopravnosti je naša svobodnica. Ko služimo državi, služimo svojemu narodu in obratno.« Dalje ugotavlja dr. Spina, da gredo nemškim ministrom z največjo pripravljenostjo na roko češki in slovaški parlamentarci, uradništvo vrši z vzorno vnemo svojo dolžnost, a češkoslovaško prebivalstvo izkazuje nemškim ministrom ob vsakem javnem nastopu iskrene simpatije in spoštovanje. Vse to so znamenja, da sta oba naroda dozorela za sporazum.

V podobnem zmislu piše dr. Hodža v »Venkovu«. Med drugim pravi: Potrebujemo oddiha v našem radikalizmu, da moremo koncentrirati svoje moči za idealne in gospodarske naloge, da moremo spraviti naš narodnostni problem in posebej slovaško in karpatsko-rusko vprašanje na pravi tir pozitivne rešitve, da nudimo možnost za psihologično zbližanje onim, ki stoje brez razloga drug proti drugemu, in zagotovimo ravnotežje med gospodarskimi in socialnimi faktorji.

Načelnik slovaške ljudske stranke poslanec Andrej Hlinka piše v »Slovaku«: Stojimo pred težkimi in velikimi problemi. Ako jih bomo dobro rešili, bomo svojo zakonodajno dolžnost izpolnili. Če ne bo kruha, če ne bo dela in zaslužka doma, potem ne bo nič pomagalo, če bosta dve slovaški ljudski stranki imeli svoje zastopnike v vladi. Potem grozi boljševiška hidra.

Senator Klofač izjavlja v »Nar. Osvobozenju«, da zastopa njegova stranka nasproti državi in njenemu predsedniku pošteno stališče neglede na to, ali je v vladi ali v opoziciji. Država ni en sam stan. Socialisti hočejo sodelovati in sovladati. V češkoslovaški državi je možna le poštena, lojalna kooperacija.

Glede socialne demokracije izjavlja dr. Meissner, da se nemška in češkoslovaška stranka trajno zbližujeta. Nasproti komunistom pa se stališče ne more izpremeniti, dokler se bodo pokorili Moskvi in delali proti lastni državi.

Mikado umrl.

Dne 24. decembra je v Tokiju umrl japonski cesar Yošihito, 122. v vrsti mikadov. Bil je od mladih let bolehen in leta 1921 je bil njegov sin Hirohito imenovan za regenta. Oženil se je bil leta 1900, a prestol je zasedel leta 1912. Sedanja dinastija vlada na Japonskem od leta 600 pred Kristusom.

Novi mikado.

Uro po mikadovi smrti so se izvršile prestolonasledsivene slovesnosti in vladarstvo je prevzel princ regent Hirohito. Novi cesar si je izbral ime Šova, to je »od miru razsvetljeni«.

Novi mikado se je rodil leta 1901. Imel je izvrstno vzgojo. Leta 1916 je bil proglašen za prestolonaslednika in leta 1918 se je zaročil s princezinjo Nagako Kuni. Ker pa princezinja ni pripadala eni izmed peterih najvišjih japonskih plemiških rodbin in bila vrhutega hči političnega nasprotnika tedanjega vladnega načelnika Yamagata, je le-ta protestiral proti poroki, ki se je nato odložila.

Leta 1921 je mladi prestolonaslednik potoval po Evropi. Že prej resen in demokratičen, ga je to potovanje še globlje izmodrilo in vrnivši se na Japonsko, je rekel med drugim: »Videl sem bojišča na Francoskem in spričo tega razdejanja sem spoznal, **kolik blagor je mir in kako potrebna je edinost med narodi.**«

Kot regent je princ Hirohito pokazal bister pogled za časovne potrebe in velike vladarske sposobnosti. Pod njegovim regentstvom se je na Japonskem uvedla splošna in enaka volivna pravica.

Dne 26. januarja 1924, po smrti Yamagata, se je prestolonaslednik poročil s svojo zaročenko princezinjo Nagako Kuni, ki je istotako evropsko vzgojena in uživa vsled svoje osebne skromnosti in blagosti splošne simpatije. Poroka se je vršila tiho in brez šumnih svečanosti; regent je izjavil, da je denar bolj potreben za omiljenje bede in obnovo po potresu porušenih mest.

Pričakovati je, da bo Japonska pod novim cesarjem dosledno vodila mirovno politiko in se posvečala gospodarsko-socialnim nalogam na podlagi demokratičnih idej.

Meščanska vojna v Nicaragui.

v **Newyork**, 28. dec. (Izv.) »Associated Press« poroča iz Manague, da je bila vzhodna obal Nicarague proglašena za nevtralno, in to z namenom, da se prepreči nadaljnje krvoprelitje v bojih med liberalci in konservativci. Bojna linija se je umaknila nazaj do predela Pearl-Lageon, kjer se vrše sedaj srditi boji med obema strankama.

v **Managua**, 28. dec. (Izv.) Med konservativci in liberalci se je vnela huda bitka, ki traja že 4 dni. Čete liberalcev, ki jih podpirajo mehikanski prostovoljci, so potisnile konservativne čete nazaj do Blewfieldsa.

* * *

Pri zadnjih predsedniških volitvah v Nicaragui je zmagala liberalna stranka s svojim kandidatom. Konservativci pa so izvršili državni prevrat, vrgli liberalni režim in se polastili vlade. Radi tega pa so nastale komplikacije v političnem življenju srednje Amerike ter Zedinjenih držav. Prišlo je namreč do intervencije od strani Mehike, ki je podprla liberalce, ker simpatizirajo le-ti s Callesovo kulturnobojno notranjo politiko; Zedinjene države pa, ki so prvotno nastopile proti konservativcem radi tega, ker so se s silo polastili vlade, so na mah spremenile svojo taktiko in se postavile na stran konservativne stranke v Nicaragui, ki ne odobrava kulturnobojnih metod mehikanskega režima. Stališče diplomacije Zedinjenih držav nam bo tem bolj razumljivo, če se spomnimo konflikta z Mehiko radi petroleja, stare rivalitete obeh držav za premoč v Srednji Ameriki in pa dejstva, da bi Zedinjene države ne mogle izpeljati novega kanala, ki bi vezal Atlantski in Tihi ocean in ki bi šel skozi Nicaraguo, če zavlada v Nicaragui liberalna stranka, ki se nahaja pod Callesovim protektoratom. Med obema strankama se vrše že deli časa srditi boji.

Dijaško romanje v Rim.

v **Rim**, 28. dec. (Izv.) Danes je prispel semkaj škof iz Linza dr. Gföllner. Za jutri se pričakuje prihod 250 akademikov in srednješolcev iz Avstrije, ki bodo prisostvovali Alojzijevi proslavi, ki se vrši dne 31. decembra v cerkvi sv. Petra. Istočasno se pričakujejo tudi dijaki iz Kölna in iz Bavarske. V celoti se bo udeležilo te proslave nad 6000 dijakov iz vseh krajev Evrope. Danes so pripeljali iz Castiglione relikvije sv. Alojzija, ki so jih izpostavili v »Palazzo Massimo«.

Novo vojaško gibanje na Grškem.

Atene, 28. dec. Listi potrjujejo vest, da pripravljajo republikanski častniki prevratno akcijo. Ti častniki zatrjujejo, da je republika v nevarnosti; to dokazuje vladna namera, da ponovno sprejme v armado do 100 bivših rojalističnih častnikov. Vlada pripravlja obnovo vojaške diktature in odpravo parlamentarnega sistema.

Španski kralj o svoji politiki.

Pariz, 28. dec. »Figaro« priobčuje pogovor svoje poročevalke s španskim kraljem Alfonzom. Kralj je izjavil, da vlada v polnem sporazumu z generalom Primo de Rivera. »Kralj sem in kralj ostanem« — je nadaljeval Alfonz. »Moj prestol trdno stoji, kajti narod me ljubi mnogo bolj, nego misli inozemstvo. Nameravana narodna skupščina je prvi korak k vrnitvi v normalne razmere.« — Glede Maroka je naglasil kralj, da sta Španija in Francija v tem vprašanju popolnoma edini; enako glede Tangerja. — O aferi Macia je kralj mnenja, da vse skupaj temelji na zmoti; Katalonija ne stremi za odcepitvijo.

Italija in Cita.

Pariz, 28. dec. »Echo de Paris« poroča, da je njegov londonski dopisnik na merodajnem mestu zvedel sledeče: Italijanski kralj in Mussolini sta poslala k Citi v Španijo emisarja, ki ji je ponudil, da naj se s svojo družino preseli v Italijo, kjer bi se ji nakazalo bivališče in kraljeva pokojnina. Razen tega bi Italija podpirala težnje, da bi njen sin Oton zasedel ogrski prestol. Cita je baje odgovorila, da ne želi, da bi se moglo njenemu sinu, če bi se kdaj formelno priznale njegove pravice, očitati, da se ima za to zahvaliti bivšemu sovražniku njegove dežele.

OGRSKA PARLAMENTARNA VEČINA.

v **Budimpešta**, 28. dec. (Izv.) Z ozirom na vesti, da namerava krščansko-socialna gospodarska stranka prestopiti v opozicijo, je njen predsednik grof Zichy izjavil sotrudniku »Eszte Curir«-ja, da so vse te vesti neresnične in neutemeljene.

SKLEPI OGRSKE OPOZICIJE.

Budimpešta, 28. dec. Novoizvoljena opozicija je na svojem včerajšnjem sestanku sklenila, da poda v prvi seji parlamenta skupaj z grofom Apponyijem slovesno izjavo, v kateri se proglase zadnje volitve kot nezakonite. Opozicija bo dalje odklonila vsako službo tako v zbornici kakor v odsekih.

BRITANSKO-MEHIŠKA POGODBA.

v **Mehika**, 28. dec. (Izv.) Senat je ratificiral pogodbo, ki je bila sklenjena med Mehiko in Veliko Britanijo in ki ureja škodo britanskih državljanov, ki jim je bila prizadeta radi mehikanskih nemirov v dobi od l. 1910. do l. 1922.

VSTAJA V BRAZILIJI.

v **Buenos Aires**, 28. dec. (Izv.) K časopisnim vestem o vstaji v Braziliji se poroča, da so vstaši razkropili vladne čete. V boju je padlo več vladnih oficirjev.

Mraz in sneg.

v **Pariz**, 28. dec. (Izv.) Mraz je včeraj nekoliko popustil. Sicer je vreme v ostali Franciji ostalo neizpremenjeno.

v **Pariz**, 28. dec. (Izv.) Časopisje poroča iz Newyorka, da so zapadli tamkaj veliki snežni zameti. Radi tega je 6 oseb zmrznilo.

v **Madrid**, 28. dec. (Izv.) Preko vse Španije je zavel val mraza. Celo v Andaluziji je temperatura pod ničlo. V Madridu znaša temperatura —8° C. Radi snežnih zametov so telefonske in telegrafske zveze večinoma prekinjene; ravno tako trpi zelo veliko železniški promet, ki se vrši popolnoma v neobičajnem redu. Zelo veliko oseb je radi nenavadnega mraza zmrznilo.

v **Madrid**, 28. dec. (Izv.) V severnih in srednjeevropskih predelih Španije razsajajo še vedno veliki viharji. V Barceloni je ves promet ustavljen. Na železniških tirih je zapadel sneg do 1 in pol metra visoko. Divjajoči orkani so polomili vse telefonske in telegrafske droge, izkoreninili mnogo dreves ter prizadejali ladjevju mnogo škode. Posebno hudo je divjal vihar v Castelonu in Vinarocu, kjer je bilo 100 ladij popolnoma uničenih; mnogo hiš se je udrlo, pri čemer je bilo veliko število oseb ubitih in ranjenih. V La Grande je padla temperatura na —23° C. V Madridu je zmrznilo 6 oseb.

v **Amsterdam**, 28. dec. (Izv.) Včeraj zvečer in danes zjutraj je legla na zapadno Nizozemsko gosta, neprodirna megla. Radi tega sta bili pri prehodu čez železniški tir povoženi dve deklici in en delavec.

Beležke

△ **»Ker niso vstopili Slovenci«. »Politika« pravi** v uvodniku: Deloma generalska, deloma strokovnjaška rešitev krize je izzvala neugodje v vladnih krogih, burno obsodbo v opozicionalnih in pravo eksplozijo v vrstah Pašičevih pristašev. Razlogi za to neugodje, burjo in eksplozijo so različni. Deloma so strankarski, deloma stvarni. Omenimo samo stvarne. Ti so: ker v vlado **niso vstopili Slovenci, ker** je vstopil general.

△ **Na božični večer** je hodil mali Moric okoli Jugoslovanske tiskarne in videl, da je bila do pozne noči razsvetljena in se je navzlic visokemu prazniku živahno pripravljala, da razveseli klerikalni svet z angelsko vestjo o najboljši vladi, ki je bila sestavljena. — To pripoveduje mali Moric v »Jutru«. Medtem pa je »Jutro« pripravljalo svojo posebno izdajo — seveda v popolni temi — o sestavi vlade, ki jo je pozdravilo z nepopisnim veseljem, ker ni notri Slovencev.

△ **Kaj se je sanjalo** nato malemu Moricu o klerikalnem režimu, pa beremo dalje v »Jutru«: »Klerikalni prvaki so v petek popoldne že sestavili najnujnejši program za uvedbo klerikalnega režima v Sloveniji. Kandidat za ljubljanskega [illegible]kega župana je bil g. Logar, njihov direktor železnic je bil že pripravljen, za Maribor je g. Žebot pridno sestavljal »svojo listo«. Tudi na ljubljanski magistrat niso pozabili. Komisarja dr. Mencingerja bi imel zamenjati dr. Brecelj, za njegovo desno roko je bil predviden nadsvetnik Jančigaj, nekateri starejši napredni uradniki so imeli biti takoj penzionirani. Tudi za Mestno hranilnico je bila klerikalna garnitura pripravljena ter za nekatere druge važne urade. Spremembe naj bi se bile izvršile takoj, že tekom praznikov.« — Vsekakor zelo hude sanje. A kaj je bilo potem, ko se je mali Moric iz teh hudih sanj prebudil, o tem pa »Jutro« diskretno molči. Se tudi spodobi.

△ **Priliko je uporabil** g. Pribičević — piše »Jutro« — ter Uzunoviću in njegovi družbi povedal par tako gorkih, da bodo zvenele v srbskih masah vsaj do oblastnih volitev. — Iskali smo potem po »Jutru« par tistih gorkih g. Pribičeviča, pa se nam niso zdele bogvekako gorke in smo jih zato iskali še po drugih listih. In smo našli, da je g. Pribičević povedal to-le zares gorko: »Dovolj žalostno je, **da mora še-le g. Korošec učiti srbijanske parlamentarce, kako se parlamentarna vlada sestavlja** in žalostno je to, da se pri nas zdaj manje na to pazi nego v pokojni Avstro-Ogrski.« — Čudimo se, zakaj je »Jutro« ravno to najbolj gorko g. Pribičeviča svojim bravcem zamolčalo. Ali se boji, da bi preveč zvenela v ušesih slovenskega volivca, že itak navdušenega za dr. Korošca? Ni prav, da »Jutro« konfiscira celo izjave svojega šefa, če mu niso všeč.

Shodi SLS

DESNI BREG DRAVE.

V nedeljo 2. januarja ob 10 v Brezju pri Mariboru v gostilni Zupan. Govorita g. narodni poslanec Falež in kandidat g. Kores.

V sredo 5. januarja ob 6 zvečer v Račah. Govorita kandidata gg. Sagaj in Kores.

Na Svetih treh kraljev dan 6. januarja po prvi službi božji pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Govorita kandidata g. Hauptman in g. Kores.

V nedeljo 9. januarja po rani službi božji v Limbušu, po pozni službi božji v Rušah. Na obeh krajih govorita gg. narodni poslanec Fr. Žebot in kandidat Kores.

V četrtek 13. januarja ob pol 7 zvečer na Pobrežju. Govorita gg. narodni poslanec Franjo Žebot in kandidat Kores.

V petek 14. januarja ob pol 7 zvečer v Radvanju v gostilni g. Lobnika. Govorita gg. narodni poslanec Franjo Žebot in kandidat Kores.

V nedeljo 16. januarja po pozni sv. maši v Poljčanah v gostilni g. Hartnerja. Govorijo gg. narodni poslanec Falež in kandidata Sagaj in Kores.

OKRAJA SLOVENJGRADEC IN PREVALJE.

V nedeljo 2. januarja:

v **Remšniku** po sv. opravilu. Govori kandidat g. Držečnik.

v **Libeličah** po službi božji. Govori kandidat g. Kugovnik;

v **Marenbergu.** Govori kandidat g. Stabej.

Na praznik Sv. treh kraljev 6. januarja:

v **Vuzenici** po ran. sv. maši. Govorita kandidata g. Stabej in Držečnik;

pri **Sv. Primožu na Pohorju** po službi božji. Govori kandidat g. Držečnik;

v **Muti** po pozni sv. maši. Govori kandidat g. Stabej.

V nedeljo 9. januarja:

v **Mežici** po službi božji. Govori kandidat g. Stabej;

v **Črni** po službi božji. Govori kandidat g. Kugovnik;

v **Trbonjah** po službi božji. Govori kandidat g. Držečnik;

v **Gortini** popoldne ob treh. Govori kandidat g. Držečnik.

LAŠKI OKRAJ.

Na novega leta dan po prvem sv. opravilu v Loki pri Zidanem mostu, v nedeljo 2. januarja po sv. opravilu pri Sv. Lenartu nad Laškim in dne 6. januarja po sv. opravilu v Jurkloštru.

Kaj se godi doma

Velikopotezna akcija za končno likvidacijo stanovanjske bede v Ljubljani.

Vladni komisar na mestnem magistratu ljubljanskem je objavil ta-le razglas:

Stanovanjska beda traja v Ljubljani v nemanjšani meri še naprej in grozi postati z odpravo stanovanjske zaščite prihodnje leto, katastrofalna. Zato je potreba, če se hoče še danes velikemu pomanjkanju stanovanj odpomoči, **radikalne, hitre in velike akcije v omiljenje stanovanjske bede.** Ker pa mestna občina ljubljanska s svojimi skromnimi sredstvi velike akcije podvzeti ne more, in bi posojilo, ki bi ga pri denarnih zavodih iskala, ne ustrezalo stavljenemu velikemu cilju, odločila se je najeti posojilo v večjem obsegu potom obligacij.

Vsled tega sklenil je podpisani za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane postavljeni vladni komisar razpisati **6% obligacijsko posojilo do najvišjega zneska 30,000.000 Din** (beri: trideset milijonov dinarjev), **ki bo vračljivo v največ 30 polletnih enakih obrokih potom žrebanja po določenem amortizacijskem načrtu.** Mestna občina si pridržuje pri tem pravico, da obrestno mero zniža z ozirom na denarni trg, toda **nikdar ne pod obrestno mero Narodne banke SHS.** Za odplačevanje po ravnokar navedenem amortizacijskem načrtu najetega obligacijskega posojila, se ustanovi in vzdržuje do popolnega poplačila pri mestni občini ljubljanski poseben stanovanjski gradbeni fond, v katerega se stekajo:

1. Najemnina za stanovanja in poslovne lokale v hišah, katere bo mestna občina zgradila s tem posojilom in ki bodo vrgle predvidoma 800.000 Din letno.

2. 10% vsakoletno plačane gostaščine, ne da bi se vsled tega izmera gostaščine zvišala. Približni predvideni donos 150.000 Din letno.

3. 10% vsakoletne vplačane vodarine z omejitvijo kakor pod točko 2. Približni predvideni donos 200.000 Din letno.

4. Posebna trošarinska gradbena naklada po 50 par od vsakga konzumiranega litra vina. Približni donos 1,600.000 Din.

5. Občinski, pokojninski fond bo prispeval vsako leto ca 400.0000 Din, pod pogojem., da se bo ta znesek vrnil in poleg tega plačale 5% obrestne obresti iz donosa hiš zopet v pokojninski fond mestne občine nazaj, kakor hitro bo to obligacijsko posojilo amortizirano.

Vsakoletni prebitki, ki se bodo dosegli tekom amortizacijske dobe, se bodo uporabljevali za vzdrževanje z mestnim gradbenim fondom zgrajenih hiš ter po zmožnosti za zgradbo novih občinskih stanovanjskih hiš.

To dajem v smislu § 62. obč. reda za mesto Ljubljano javno na znanje s pojasnilom, da je proti temu sklepu dopusten priziv na velikega župana ljubljanske oblasti v teku 14 dni po njega razglasitvi. Priziv bi bilo vložiti potom mestnega magistrata. Mestni magistrat ljubljanski, dne 24. decembra 1926. Vladni komisar: Mencinger l. r.

* * *

Vsa Ljubljana bo gotovo enodušno pozdravila načrt mestne občine. S posojilom 30,000.000 dinarjev bo mogla Ljubljana zgraditi v enem letu 350 novih stanovanj. S tem bi bila stanovanjska **kriza v Ljubljani toliko kot rešena.** Če se načrt mestne občine začne spomladi izvajati, bo za poldrugo leto za Ljubljano rešeno tudi vprašanje **brezposelnosti.** Stavbena in gradbena obrt, ki sta v težki krizi, bosta popolnoma zaposleni.

O načrtu, ki ima široko socijalno obeležje in vse ljubljansko prebivalstvo pritegne h končni rešitvi stanovanjskega vprašanja bomo še izpregovorili.

Mestna občina zgradi palačo za carinarnico.

RAZGLAS.

Podpisani za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane postavljeni vladni komisar se je na prošnjo carinarnice odločil, da zgradi mestna občina ljubljanska poslopje za carinarnico, v kateri bi bila nameščena tudi stanovanja za carinike, poštna carinarnica in event. še skladišče.

V to svrho najame mestna občina posojilo proti primerni amortizaciji in obrestovanju do zneska 6,000.000 Din (šest milijonov dinarjev). **Državna carinarnica se je napram mestni občini obvezala, da bo poplačala zgradbo na ta način, da bo amortizirala in obrestovala najeto posojilo iz carinarniške ležarine in pa najemnin, katere se bodo plačevale v tem poslopju.**

Zgradba enotnega poslopja za carinarniške urade in stanovanja carinikov ni samo v interesu carinske službe, marveč predvsem v interesu javnosti, ki bo dobrote take ureditve čutila šele tedaj, ko bo zgradba postavljena.

Ta sklep dajem javno v znanje s pojasnilom, da bi bila event. pritožba proti njemu na velikega župana ljubljanske oblasti dopustna v teku 14 dni od dneva razglasitve. Pritožbo bi bilo vložiti potom mestnega magistrata. Mestni magistrat v Ljubljani, dne 24. decembra 1926. Vladni komisar: Anton Mencinger l. r.

———

Društvo za narodno zdravje v Ljubljani.

Eno leto je pripravljalni odbor delal na ustanovitvi društva in da je svojo nalogo dobro vršil, je pokazal ustanovni občni zbor, ki je v nedeljo, dne 26. t. m. gotovo odločilno posegel v zdravstveno zgodovino Ljubljane in Slovenije s tem, da je ustanovil »Društvo za narodovo zdravje v Ljubljani«.

V malo dvorano hotela Union je prihitelo mnogo ljudi, samo takih, ki jim je mar dobrobit našega ljudstva.

Občni zbor je otvoril z govorom o pomenu in namenu novega društva šef Higienskega zavoda g. dr. Ivo Pirc, kot predsednik pripravljalnega odbora. Ogromno delo čaka to društvo v bližnji in daljni bodočnosti, podal je lepe smernice za društveno delo za precej dolgo dobo, katero delo naj bo kronano s tem, da dobimo Zdravstveni dom — trdnjavo — iz katere naj se širi zdravje po mestu in deželi.

Nato je podal poročilo pripravljalnega odbora, ki si je z nabiranjem članov in s širjenjem ideje o potrebi takega društva med vse ljudi, stekel obilo zaslug in mu gre topla zahvala.

Po sprejetju društvenih pravil so prišle na vrsto volitve — bil je soglasno izvoljen sledeči odbor: g. dr. Ivo Pirc za predsednika in v odbor gg. dr. Živko Lapajne, gdč. M. Umbergerjeva, dr. Bojan Pirc, Vladimir Pfeifer, Vendelin Sadar, Vinko Zor in Rudolf Prešeren. V smislu društvenih pravil sta bila ustanovljena dva odseka in sicer za javno higieno, kateremu je bil izvoljen za načelnika g. dr. Mavricij Rus, mestni fizik v Ljubljani, in organizacijski odsek z načelnikom g. dr. Bleiweisom, šef-zdravnikom OUZD.

Pri slučajnostih sta bila na predlog navzočih izvoljena še dva odseka in sicer odsek za stanovanjsko higieno, čigar načelnik je g. dr. Živko Lapajne, in odsek za postavitev doma za idiotično deco — alkoholike, čigar načelnik je g. primarij dr. Göstl. Za članarino je določen znesek 12 dinarjev, torej en dinar mesečno, kar omogoča, da vsakdo lahko vstopi kot član v društvo. Za društveno glasilo se sprejme list »Zdravje«, ki že dve leti izhaja in razširja misel na higieno med narodom. Na predlog dr. Ž. Lapajne se sprejme za eno prvih nalog društva, da se pobriga, da kje ob morju preskrbi **zdravilišče za škrofulozne otroke,** ki nimajo doslej nikjer pomoči. Ustanovitev takega zdravilišča ne bi bila združena s prevelikimi stroški. Društvo skuša doseči za svoje člane tudi zmerne zdravniške takse in cenejša zdravila. Z zahvalo na vse navzoče — s pozivom k agitaciji in pristop v društvo, zaključi predsednik zborovanje.

Lepo je uspel ustanovni občni zbor, novemu društvu z idealnimi cilji in z realnim delom želimo vsi uspešen napredek!

Najdragocenejši film v zgodovini kinematografije: „Ben-Hur“

Po znanem romanu LAWA WALLACE, v dveh delih naenkrat — 8 dejanj.

Zvezda repatica nad Betlehemom naznanja rojstvo Kristusovo. - Sv. Trije kralji pred sinom Marije. - Sužnji na galeri umirajo od žeje in trpljenja. - V dolini gobavih pri Jeruzalemu. - Jezus na Kalvariji. - Starodavni Jeruzalem pod rimskim jarmom. - Pomorska bitka med gusarji in Rimljani. - Nepoznani Jud na dirkah v Antiohiji. - Pri tekmah dirkajo štirje belci slovite lipicanske pasme, last bivšega avstrijskega cesarja! — Pri predstavah sodeluje pomnoženi lastni orkester, ki svira originalne, nalašč za ta film komponirane skladbe.

Danes ob 3., 5., 7. in 9. uri. — Predprodaja vstopnic od 10.—12. in od 2. ure dalje.

Kino „Ljubljanski dvor“. Telefon 730.

K požarom na Gorenjskem.

Vse Gorenjsko se polašča vedno večja grozničnost. Od Škofje Loke pa do Jesenic više in niže so ljudje v vednem drhtenju, da zdaj in zdaj vzplamti skedenj, hlev, ali pa hiša. Iz spanja vstajajo v nočeh in oprezujejo svoja stavbišča in se vračajo v postelj, koder pa ne najdejo več pravega spanja.

Čudežni listki, naznanjajoči ogenj, krožijo po vaseh, dobe se na kljukah, na pragih, za okni ali pa tudi na cesti. Na sveti večer je bil oznanjen požar na Brezjah, straže domačih fantov in mož so krožile po vasi in oprezovale, oborožene, kakor je že naneslo: z nožmi, s koli, revolverji in lovskimi puškami. Črta Kranj—Škofja Loka naj bi tudi gorela na sveti večer, hvala Bogu, požara ni bilo. Morebiti so su zločinci premislili in speljali ljudi v mraz in noč in se naslajali ob trpljenju vaščanov v vsej dolgi črti.

Vse mogoče in nemogoče govorice so se raznesle po Gorenjskem. Nad Kranjem da je zažgal mlad kolesar in ko so ga zalotili, jim je pustil kolo in zbežal. Na Šmarjetni gori imajo baje svoje zatočišče, nič manj in nič več jih ni, kot devet.

Orožnikom se ne pokažejo, ko so pa nekateri domačini lovili požigalca, ki je zbežal v Šmarješki gozd, so se morali vrniti, če niso hoteli obležati mrtvi; kajti požigalčevi tovariši so ga ubranili in navalili na zasledovalce. Nekateri trdijo, da morajo biti požigalci na vsak način fašisti. Med Slovenci si ne morejo misliti tako okrutnih zločincev in celo pravijo, da so po zunanjosti takšni kot fašisti. Ljudska povestnica in darovito ponazarjanje fantazij se pojavlja v polni meri, skednji pa gore skoro vsako noč. In čudno: požigalci hočejo biti herojični zaščitniki bednih bajtarjev. Lotijo se samo bogatejših gospodarjev. Vsa ugibanja o motivih požigalske strasti v tem slučaju nedvomno cele družbe, so se dosedaj izjalovila. Družba mora biti dobro organizirana, s sredstvi, zanetiti požar neopaženo, založena in ljudje celo pravijo, da imajo pripravo, ki zagori šele čez dva dni. Nekaj požarov je bilo začetih na slemenih — nikjer pa sledu o požigalcu, niti o lestvi, brez katere bi neizurjeni ne mogel zanetiti ognja na vrhu strehe.

Nič ni potemtakem čudnega, da istočasno z bojaznijo in strahom za lastne domačije, narašča tudi srd na požigalce. V srdu si ljudje že sedaj ustvarjajo svojo nezapisano pravico, ki je včasih kruta in več kot slepa. Lahko se zgodi najstrašnejše, kar se je zgodilo Cankarjevemu hlapcu Jerneju — ali pa kot se je zgodilo resnično pred leti na Dolenjskem, da so razjarjeni kmetje vrgli požigalci živega v ogenj, koder ga je zalotila neizprosna, strašna smrt. V zadnjem slučaju se je izkazalo, da so v srdu premalo izbirali in vrgli v plamenje nedolžno žrtev. Resno se je bati, da na Gorenjskem pride do takih žrtev. Kolikor mi je znano, je v Kranju zaprtih že osem osumljencev in da je resno misliti na prave požigalce. Krožijo vesti, da so to zakrknjenci, ki nočejo navesti nobenih izjav, še manj pa podatkov. Koliko je na stvari sami resnice, ne vem, dejstvo je, da se požigi in požari ponavljajo in so torej požigalci še vedno na delu. Pred mescem se je kranjska okolica tudi že skoro oddahnila, ko je bil nekdo osumljen požigov in tudi aretiran, izkazalo se je pa kmalu, da je bil sum neumesten in možakar pa izpuščen.

Želeti je pač, da skrivnostna požigalska družba pride čimprej v roke pravice in da odleže itak preveč prizadetim Gorenjcem.

Smrtna nesreča.

Pepel in ugaske iz lokomotiv in delavnice odlaga državna železnica v Mariboru na trikotu med Koroško in južno progo v magdalenskem predmestju. Ugaske razkladajo še vroče ter je po zimi na njih prav toplo. Ta prostor uporabljajo po zimi razni ljudje brez strehe za prenočišče, kar pa je zelo nevarno. Iz ugaskov izpuhtevajo strupeni plini, ki so povzročili že lansko leto ob tem času smrtno nesrečo. Nekega Piška, ki je na ugaskih prenočeval, so našli naslednjega dne mrtvega. — V noči od 27. na 28. t. m. pa se je zgodila na tem prostoru nova smrtna nesreča. Ivan Morčič, hlapec trgovine z železnino na Tržaški cesti št. 6, ki je rodom iz Murske Sobote, je tožil že dalje časa, da ima hud revmatizem v križu. Nekdo mu je svetoval, naj se vleže na vroč pepel, ki mu bo trganje pregnal. Morčič je 27. t. m. zvečer, popival po raznih gostilnah na Tržaški cesti, vzel nato s seboj steklenico sadjevca ter šel ležat na ugaske v trikot. Drugo jutro so ga našli delavci mrtvega, poleg njega pa je ležala napol izpraznjena steklenica sadjevca. Truplo je bilo na več mestih ožgano od žarečega pepela.

Poravnajte naročnino!

Joža Lovrenčič:

Mimogrede.

Mrak je legal na mesto. Svetonočni zvonovi so se oglasili in peli, ko da so se spustili zbori angelov nizko nad Ljubljano. Hitel sem mimo pošte in v srcu me je bridko zabolelo. Sklonil sem glavo, korak mi je zastal in šel sem in šel in nisem bil več v Ljubljani.

*

Gorica pred božičem.

Po Korzu je prihitel droben šolarček, zavil v vežo glavne pošte, odprl vrata na levi in se ustavil pred stekleno ograjenim prostorom.

„Prosim listek do Kobarida!“

Gospodična za stekleno steno se je sklonila do odprte linice in ko da ni razumela, je povprašala:

„Kam?“

„Do Kobarida,“ je ponovil veselo in ponosno šolarček, ogrnjen v nov havelok, in spustil velik zavitek na tla in položil na svetlo medeno polico pred linico šest kron, da je srebrno zazvenelo.

„Nič več prostora — vse oddano!“ je uradno odgovorila gospodična. Deček je prebledel, pred očmi se mu je zameglilo, kakor da je sredi snežnega meteža gori pod Matajurom, ko potegne krivec.

„Pa mu dajte listek za polnočno pošto,“ je rekel gospodični star plešast gospod, ki je sedel pri drugi mizi in se mu je deček smilil.

Krivec je odnehal, metež izginil in deček je hvaležno pogledal gospoda, a preden je utegnil biti znova vesel, je gospodična povedala, da je tudi za polnočno turo vse oddano. „Za jutri popoldne bi bila še dva prostora,“ je pripomnila.

„Fantek, kar za jutri vzemi, če hočeš domov,“ je svetoval gospod in še pojasnil: „Viš, drugáč moraš priti prej, ker o božiču je velik naval.“

„Pa za jutri, prosim,“ je z zadržanim jokom prosil šolarček in gospodična je sedla, napisala listek, ga iztrgala iz bloka in ga dala fantku ter pobrala z belo roko denar s svetle medene police. Fantek je spravil listek, pobral s tal svoj zavitek in ko je prišel v vežo in se ozrl na dvorišče, je videl, kako mečejo še zadnje ovoje in omote na poštni voz, v katerem so sedeli srečni potniki..

Z roko je šel preko oči in potrt stopil na ulico in se vračal po dolgem, živahnem Korzu na stanovanje v zavod; nič več ga niso mikala vabeča izložbena okna in žalosten je odzdravljal sošolcem, ki so bili iz bližnjih krajev in so veseli odhajali s stárši domov.

„Ubožček!“ mu je rekla sestra Anakleta, ko je prispel v zavod in šel v prazno učilnico, sedel za svojo mizo, naslonil glavo med roke in jokal in ihtel...

*

Sneg je naletaval, ko je bil drugi dan že ob dveh prišel šolarček spet na pošti. Poštnega voza ni bilo na dvorišču in zaskrbljen je pogledal na veliko uro pred poslopjem, ni-li zamudil.

„O ti si pa zgodnji!“ mu je dejal postiljon, ko je pripeljal iz nizko obzidanega prostora onkraj ceste voz. „Kar vstopi, da boš na varnem in te ne prehitijo,“ je še rekel in mu odprl vratca in deček je vstopil in sedel. V kot je sedel, na sedež, prevlečen s črnim usnjem. Gosposki se je zazdel sam sebi in rad bi, da bi ga videl kdo izmed tovarišev, kako udobno sedi... Zavitek je položil pred se na kolena in zasanjal domov.

„Dvanajst ur je peš do nas. Konji pridejo do Kobarida v šestih urah. Ob devetih bom tam gori in če me ne bodo čakali, kaj bi se bal, peš pojdem še ono uro! In ko pridem ob desetih domov, bo še časa, da postavim jaslice... To bosta bratec in sestra gledala! Še mami in atu se bo zdelo lepo in zapojemo tisto dolgo pesem, ki se dvanajstkrat sproti ponavlja, in pravi ata, da so jo peli pri nas še za pomnenja starega očeta. In o polnoči — ako ko lepo bo v cerkvi!...“

Tako je bil deček doma in poizkusil je s pesmijo; šepetal jo je, a se vendar držal navev.

Eden Bog se je rodil,
vesoljen svet je vzveselil...

je že šestič ponavljal, ko so se odprla vratca in je vstopil debel gospod in sedel na njegovo stran.

„Za naju bo dovolj prostora,“ je rekel, si pomel roke, segel v žep in izvlekel debelo cigaro, ki je imela rdeč obroček, in jo nažgal. Dvakrat, trikrat je potegnil in tako zakadil ves prostor, da je gospa, ki je hotela kmalu nato vstopiti, počakala ob odprtih vratih, dokler se ni zrak izčistil. Gospod je zamrmral nekaj in nič kaj zadovoljen ob spuščeni šipi obdrgnil cigaro in jo spravil. Še trije pasažirji — prvič je ujel tedaj to besedo — so prišli in debeli gospod se je presedel k oknu in deček je moral v sredo. Med svojima sosedoma je kar izginil, a molčal je potrpežljivo, pazil na svoj zavitek, da se ne bi zmečkal, in bil zadovoljen, da se le odpelje...

Skozi majhno okence na sprednji strani je videl, kako se je pognal postiljon na kozla in prijel za vajeti...

„Zbogom Gorica!“ je bil deček iz sebe in skušal gledati na desno in levo skozi okno, da bi ugotavljal ob znanih hišah, v kateri ulici so že in kako hitro gre...

*

Postiljon je zatrobil v Solkanu in potem dolgo nič. Pod Sveto goro so peketali konji proti Dolgi njivi in Plavem; šli so, kot bi hoteli pred nočjo priti na gorko in suho, a pasažirji so menili, da pred šesto ne bodo v Kanalu.

Šolarček je prisluhnil in računil in se potem opogumil in vprašal:

„Kdaj pridemo v Tolmin?“

„Glej ga, saj zna tudi govoriti!“ se je pošalil gospod, ki je sedel nasproti njemu, in povzel: „V Tolmin? Če pojde dobro ob devetih. Čigav pa si?“

„Nisem iz Tolmina. Do Kobarida se peljem...“ je odvrnil deček žalostno in gospod ob desni je uganil, da ni Kobaric, da je Kotar.

„Pa greš domov, tako daleč?“

„Božič je...“ je dahnil deček in vsi so slišali, da je v besedi jok...

„Ubožček!“ je rekla gospa in mu dala kos mandolata. Mandolata dotlej ni še pokusil, a kakor je bil dober in kakor ga je vzpodbujala gospa, naj jé, mu ni teknil. Zadrževal je jok in si skrivoma brisal solze...

Zunaj je snežilo, snežilo...

*

„V Tolminu smo, fant izstopi!“ je vzbudil postiljon šolarčka, ki je v Ročinju ostal sam v vozu in poslušal nekaj časa svetonočno zvonenje, potem pa zadremal in spal in sanjal, da je doma ob jaslicah, ki se jim čudijo vsi...

Zbegano je pogledal deček okoli sebe, pogledal postiljona, slišal iz bližnje cerkve zvonenje, ki mu je bilo tuje, in preplašen je vprašal:

„Tolmin?“

„Tolmin, Tolmin!“ je potrdil postiljon. „K polnočnici oznanja. Enajsta ura je. Domov ne pridem nocoj. Zameti so taki, da ne more pošta naprej.“

Dečka je presunilo.

„Nič ne pomaga, potolaži se! Tu gori na skednju boš spal in jutri ob osmih se odpelješ.“

In peljal je šolarčka in mu posvetil na skedenj. Deček je legel na seno, se tresel od mraza in ihtel in držal zavitek v roki... Skozi nezadelano okno so mu peli svetonočni zvonovi in ko so utihnili, je še čul, kako se spodaj v hlevu prestopajo konji in prežvekajo krave in sam ni vedel, kdaj je v solzah onemogel in se izgubil v sen, ki mu je prepodil prvo bridkost svetega večera...

*

Ob jaslicah in drevescu sem zvečer povedal zgodbo o dečku, ki ni mogel prvič v življenju za sveto noč domov. Fantek moj mali se je privil k meni, me gledal ssvojimi velikimi očmi, ki so se mu rosile. Ko sem končal, je zajokal ko oni deček... Prijel sem ga v naročje, mu poljubil solzne oči in moje so bile tudi rosne...

Dnevne novice

★ **Cerkveno odlikovanje.** G. Janez Meršolj, župnik v Retečah pri Škofji Loki, je bil imenovan za škof. duhovnega svetnika.

★ **Razpis.** Potom objave v Škof. listu št. 9 je bila razpisana župnija Črni vrh nad Polhovim gradcem. Rok za vlaganje prošenj se zaključi dne 31. decembra 1926.

★ **Umrl** je v Kranjski gori na sv. Štefana zvečer komaj 28 let stari okrožni zdravnik dr. Otmar Oblak. Pred dobrim letom je nastopil tu svojo prvo službo. Koncem lanske zime je bil ponoči poklican k bolnici v Srednji vrh. Ker je preveč hitel v hrib, je že nazaj grede bruhnil kri. Pojavila se je nato srčna napaka, kateri se je pridružil še hud prehlad. Moral je takorekoč kot žrtev svojega poklica v prezgodnji grob. Blag mu spomin!

★ **Veljavnost avstrijskega zakona o zborovanjih.** Iz pisarne velikega župana mariborske oblasti nam javljajo, da je Stol sedmorice, oddelek B, kakor tudi kasacijsko sodišče v Zagrebu, dne 6. junija 1923, Kl 162-23-3 ob priliki neke ničnostne pritožbe v varstvo zakona izrekel, da ostane v Sloveniji in Prekmurju zakon o zborovanjih z dne 15. novembra 1867 drž. zak. št. 135. v veljavi, v kolikor ni v očitnem navskrižju z ustavo in dokler ne dobimo v čl. 14. ustave napovedanega izvršilnega zakona.

★ **Občina Pušenci pri Ormožu** je v zadnji svoji seji sklenila soglasno imenovati g. dr. Alojzija Trstenjaka, vladnega komisarja pri velikem županu v Mariboru, v priznanje njegove izredne zasluge za domačo občino za častnega občana. Tozadevna častna diploma se mu bo po posebnem odposlanstvu izročila v Mariboru na novega leta dan.

★ **Društvo železniških upokojencev** ima v nedeljo 9. januarja 1927 ob 2 popoldne v salonu pri »Levu«, Gosposvetska cesta 16 v Ljubljani, svoj redni občni zbor. Na občnem zboru poročajo delegati Zveze. Člani vljudno vabljeni. — Odbor.

★ **Ob novem letu** se najiskreneje zahvaljujemo vsem, ki so se nas spomnili s kakršnimkoli darom pred Božičem, in jih prosimo obenem še za naklonjenost, kakor tudi vse one, ki se nas dosedaj še niso spomnili. — Podporno društvo slepih, Ljubljana, Wolfova ulica 12.

★ **Redni letni občni zbor O. Z. javnih nameščencev in upokojencev za Slovenijo** se bo vršil po dnevnem redu, ki je objavljen v »Našem Glasu« z dne 20. decembra t. l., nepreklicno 2. januarja t. l. ob 9. v ljubljanskem Mestnem domu, na kar vse organizacije posebno opozarjamo. — Predsedstvo O. Z.

★ **Odlikovanje.** Na mednarodni radio- in amaterski razstavi baselskega vzorčnega velesejma je bil odlikovan g. Evald Jakopič, šef signalne sekcije ravn. drž. železnic v Ljubljani, s prvim darilom, s srebrno medaljo in s priznalnico za svoj dvocevni aparat lastnega izuma. G. Jakopič je bil že ponovno odlikovan na Radio-razstavah v Ljubljani in Zagrebu.

★ **Nov menični zakon.** Kakor poročajo iz Belgrada, je strokovna komisija v ministrstvu pravde izdelala načrt novega meničnega zakona, ki se naslanja v glavnem na določbe, sprejete na poslednji mednarodni konferenci v Hagu. Načrt, ki v pogledu terminologije usvaja latinsko-rimske izraze, uvaja med drugim novo vrsto menice t. zv. »rektomenico«, nadalje ima tudi povsem nove določbe o neopravičenem obogatenju, o zalogi in o pravici pridržanja. Po tem načrtu bi imeli potem za vso državo enoten menični zakon.

★ **Preprečena nesreča.** Na Božič zjutraj je začel goreti strop v veliki sobi križniškega gradu pri Veliki nedelji. Strop se je vnel radi slabe peči. Na srečo je zapazil ogenj g. superior, ki je začel klicati skozi okno na pomoč. Služinčad in sosedje so prihiteli gasit in udušili ogenj, preden se je razširil po gradu. Ako bi ne bilo pomoči v pravih trenutkih, bi bil pogorel ves grad.

★ **Izredna prikazen.** Paznik križniškega reda pri Veliki nedelji Alojzij Kosi je videl v otoku, ki je last križniškega reda, te dni velikega volka.

★ **Poskus samomora.** Josip S., 46 let stari kovač državne želez. delavnice v Mariboru, je poskušal v ponedeljek izvršiti samomor pri Sv. Kungoti ob avstrijski meji. Zadal si je tri globoke rane v prsih okrog srca in sicer s priostrenim koncem stenskega kavlja. Težko ranjenega so prenesli na orožniško postajo v Kungoti, kjer si je S. s poslednjim naporom še zadnjič poskušal zadati smrtno rano. Zasadil si je vnovič kavelj v prsi, toda tudi sedaj si ni zadel srca. Orožniki so telefonično obvestili rešilno postajo v Mariboru, ki je nezavestnega S. prepeljala v bolnico. Kaj je vzrok, da je tako vztrajno poskušal izvršiti samomor, še ni dognano.

★ **Samomor.** V Kobalo Rose pri Hercegnovem se je ustrelil iz vojaške puške strokovni carinski poročnik Novaković, rodom iz Knina. Bil je oženjen in oče treh otrok. Vzrok samomora ni znan.

★ **Hercegovini preti glad.** Iz Hercegovine prihajajo poročila, da preti pokrajini lakota. Ker so zadnje dni snežni zameti onemogočili promet, je ta nevarnost tem resnejša. Tudi letošnja žetev je bila zelo slaba.

★ **Beg iz kaznilnice.** Iz kaznilnice v Mitrovici je pobegnil na 14 let ječe obsojeni Petković. Policija je izdala za njim tiralico.

★ **Poskus samoumora.** V Zagrebu je poskusila samoumor zasebnica Müller. Na obeh rokah si je prerezala žile. Njeni sosedje pa so šo pravočasno zapazili, kaj je storila. Rešilna postaja jo je prepeljala v bolnico, kjer so ji ustavili kri in jo spravili iz nevarnosti. Samoumor je hotela napraviti iz obupa, ker so ji zaprli moža.

★ **Ujeta roparska tolpa.** V gozdovih pri Vinkovcih je tamkajšnje orožništvo zasledilo roparsko tolpo, ki je že dalj časa, kakor smo poročali, ogrožala sremske kraje. Roparsko tolpo tvori 19 mož. Orožniški poročnik Novaković je šel z večjim številom orožništva na zasledovanje. V nekem gozdu se mu je posrečilo roparje obkrožiti. Med njimi in roparji je nastala pravcata bitka. Dva orožnika sta dobila težke rane, dva pa lahke. Vendar se je orožništvu posrečilo, da je tolpo zajelo, in sicer devet po številu.

★ **Volkovi v Hercegovini.** Vsled mraza so se v Hercegovini pojavili volkovi. Blizu Gadskega so postali volkovi posebno predrzni. Napadli so nekega kmeta in ga raztrgali.

★ **Nevaren kačak ubit.** V Sudskovcu blizu Kosovske Mitrovice je tamošnji orožniški poveljnik s tremi orožniki ubil nevarnega kačaka Selmana Sejnuloviča, ki je tamošnji kraj dolgo časa strahoval.

★ **Prekinjen promet na progi Zagreb—Split.** Vsled snežnih viharjev med božičnimi prazniki je promet na progi Zagreb—Split zopet prekinjen. Vlaki vozijo samo do Gračaca. Blizu Zrmanja so snežni zameti zasuli dve lokomotivi. Vihar je potrgal telefonske žice. Najhujše je trpela železniška proga med Plaškim in Kninom. Ta del proge je sploh zelo izpostavljen viharjem in snežnim zametom. Med Zrmanjem in Malovanom je bil strašen vihar. Silno gost sneg je onemogočal sploh vsako čiščenje proge. Vlaki, ki so se nahajali na potu, so se morali brž umakniti, vendar sta dve lokomotivi obtičali v snegu. Na pomoč so jima poslali dva snežna pluga, ki pa svoje naloge nista mogla izvršiti, ker je bil sneg zapadel previsoko. Proga Zagreb—Sušak je v redu.

★ **Namesto vrabca je obstrelil sebe.** V Zagrebu je neki Langheiter streljal na dvorišču vrabce s flobertom, toda tako čudovito neprevidno, da je sebe ustrelil v desno nogo in se bo moral zdraviti v bolnici.

★ **Kmetska posojilnica ljubljanske okolice** v Ljubljani ima na razpolago še nekaj srečk državne razredne loterije.

★ **Leo-ovratnike** dobite edino v modni trgovini J. Podkrajšek, Ljubljana, Jurčičev trg.

★ **Zadnji dnevi meseca potekajo.** Skrbna gospodinja razmišlja, kaj mora za kuhinjo kupiti pri svojem trgovcu. Pri tem naj pač ne pozabi na Žiko, kajti otroci jo pijejo radi ter je ne morejo več pogrešati.

★ **Uporaba** pravega juhinega ekstrata »Juhan« Vam omogoči z najmanjšimi stroški izvrstno juho, kakršne iz samega mesa današnje kakovosti ne morete doseči.

★ **Vrednostne papirje,** predvojne, tu- in inozemske vseh vrst kot državna, deželna, mestna, železniška posojila, obligacije, prioritete, srečke itd., kupuje in plačuje najkulantneje Yerc, Komercijalna družba, Ljubljana, Kongresni trg 9 (na vogalu Kino Matice).

★ **Recept za izvrsten liker.** 40 dkg sladkorja skuhaj v 40 dkg vode. Ko se je to shladilo, prideni četrt litra najfinejšega špirita in steklenico original Trifolium esence. Špirit in esence v 24 okusih po 6 Din dobiš v Drogeriji Sanitas, Celje in Ljubljana, Prešernova ulica 5. (8958)

★ **Čajanka!** Ste že poskusili čajne mešanice Čajanka in Globus vanilijen sladkor. Poskusite, potem ne kupite več drugih znamk.

★ **Čevlje za male noge** št. 35, 36 in 37, več tisoč parov močnih, solidnih in trpežnih, prodaja tovarna Peter Kozina in Komp., Tržič v svojih lastnih trgovinah Ljubljana, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1, po povprečni ceni Din 145.—, dokler ta zaloga traja.

Mamice največja sreča
je zdrava in živahna deca.
Če se prehlade kedaj
takoj jim skuha »Buddha« čaj.

Žepni koledarček 1927
z notesom, vezan v platno, Din 10·—
JUGOSLOV. KNJIGARNA v Ljubljani.

Ljubljana

⊙ **»Ljubljana«** priredi običajni Silvestrov večer dne 31. decembra v veliki dvorani hotela »Union«. Za letošnje leto je odbor preskrbel posebno pester spored, katerega objavimo jutri. Vsak posetnik bo s tem večerom gotovo zadovoljen, radi tega vabimo vse člane in prijatelje »Ljubljane«, da se udeležijo te prireditve.

⊙ **Ljudski oder vprizori** v nedeljo 2. januarja Hauptmannovo sansko igro z godbo in petjem »Hanice pot v nebesa«. Začetek ob 3 popoldne.

⊙ **Na Novega leta dan** ob pol osmih zvečer ne bo v Ljudskem domu šumna novoletna zabava, pač pa vprizori »Krekova mladina« svetopisemsko zgodbo »Egiptovski Jožef«. Vsem je zgodba znana, zato ne zamudite prilike, da si jo ogledate tudi na odru. Predprodaja vstopnic bo od jutri dalje na Starem trgu št. 2, prvo nadstropje.

Kdor oglašuje, napreduje!

Novoletna številka „SLOVENCA“
ki izide v doslej **največji nakladi** in velikem obsegu, bo objavila poleg svojih običajnih oglasov lepo število
novoletnih voščil
ki so nam že došla ozir. še dojdejo iz vseh delov Slovenije. Ker se naši čitatelji pri nakupu raznovrstnih potrebščin posebno radi ozirajo na tvrdke, ki se
priporočajo v ‚Slovencu‘
vabimo tem potom še vse ostale trgovce in obrtnike, ki doslej pri nas še niso naročili voščila za Novo leto, da se enako drugim poslužijo našega lista za svojo reklamo. — Sprejemali bomo tozadevne oglase še **do petka, 31. decembra** opoldne, vendar moremo zajamčiti ugodno namestitev le onim, **ki oddajo svoja cenj. naročila takoj!**

⊙ **Prosvetno društvo Krakovo—Trnovo** vabi na občni zbor, ki se bo vršil danes ob pol osmih zvečer v Domu, Karunova ulica 14. Ker je na sporedu tudi predavanje, pridite gotovo!

⊙ **Kulturno prosvetni odsek Delavske zbornice.** Ker se čistijo prostori na srednji tehnični šoli, odpade ta teden pouk za nemški tečaj kulturno prosvetnega odseka DZ. Prihodnji pouk bo v torek 4. januarja 1927 ob 7 zvečer.

⊙ **Predavanje Slovenskega planinskega društva.** Dne 4. januarja ob 8 zvečer bo v dvorani Mestnega doma drugo skioptično predavanje o naših planinah. Predavatelj g. Pavel Kunaver nas bo peljal najprej v Kamniške planine, kjer si bomo ogledali tudi njihovo krasno severno stran, posebno dolino bistre Savinje, še premalo poznano in cenjeno Solčavo in divno Jezersko. S skalovitih, mogočnih Kamniških planin pa se bomo nato povzpeli na Karavanke, ki sicer ne nudijo toliko veleplaninskih prizorov, zato pa je zmernemu planincu njihova milina tem ljubša. Pohod bomo končali na pobočjih Golice, kjer nas bodo razveselile velike množice nežnih narcis.

⊙ **Ljubljanski grad,** stanovanjska kolonija vseh mogočih stanov in rodov, je nekaj tako svojstvenega, da bi zaslužila večje pozornosti. Ne samo, da je Grad kot tak zgodovinska in v raznih dobah važna ljubljanska postojanka, tudi njegovo notranje življenje, življenje »graščakov«, pa naj bodo nastanjeni v kasematah, v nekdanjih samotnih celicah, viteški dvorani ali koder je, je zanimivo. Ločeni od mesta si ustvarjajo svoje izrazito svojstveno življenje s svojimi potrebami in svojimi zahtevami. Vase zakopani, v težki borbi za kruh vedno mrki, do smeha le redko razgreti so bili javnosti do zadnjega neznani, ali vsaj nihče vedel ni, da za stenami starinskega gradu živi čez 600 življenj. Enkrat ali dvakrat na leto so se v gručah vsuli v grajsko kapelo, na dan sv. Jurija in na nedeljo po sv. Juriju. In kapela je bila zopet zaprta in sv. Jurij je sameval kot kralj Matjaž. No, prof. dr. Ehrlich je pa razgibal versko življenje. Sam se je zavzel za grajsko kolonijo, dobil nekaj razumevnih ljudi in v grajski kapeli je vpeljal vsakonedelsko službo božjo. Grajski pevci in pevke jo spremljajo; v začetku je šlo brez vseh instrumentalnih pripomočkov, sedaj pa si pomagajo z ličnim harmonijem. Odslej je življenje »graščakov« v tem smislu čisto drugačno. Je skoro fara zase, ki spoštuje svojo kapelo in svojega pastirja prof. dr. Ehrlicha. Kapela je po naravi zelo udobna in v najhujši zimi celo prijetna. Peč je v njej, ki lahko premaga tudi najostrejši mraz. S svojim delom si je pa prof. dr. Ehrlich pridobil naklonjenost in si osvojil vsa srca nekdaj zapuščenih »graščakov«.

⊙ **Podaljšanje policijske ure na Silvestrovo v Ljubljani.** Veliki župan je podaljšal na Silvestrov večer, to je 31. decembra, policijsko uro za gostilne in kavarne do 3 zjutraj brez naplačila takse. To podaljšanje velja za okoliš policije ljubljanske, to je za občine: Ljubljana, Moste, Zgornja Šiška in Vič.

⊙ **Popis živine, perutnine in čebelnih panjev.** V času od 2. do 15. januarja 1927 se bo v ljubljanskem mestnem okrožju vršilo popisovanje živine, perutnine in čebelnih panjev po magistratnih organih od hiše do hiše. Zbrani podatki bodo služili zgolj v statistične svrhe ter se jih v kak drug namen ne bo uporabljalo. Občinstvo se opozarja, naj pri popisu ne dela ovir in ne navaja napačnih podatkov, ker bi se moralo sicer kazensko postopati proti vsem prestopnikom v smislu obstoječih predpisov.

⊙ **Dobava čevljev.** Mestni magistrat ljubljanski bo potreboval za leto 1927 večjo množino čevljev razne velikosti za mestne uboge. Dobava se izvrši le po nakazilu magistrata od slučaja do slučaja. Čevljarji in trgovci s čevlji, ki se zanimajo za to dobavo, dobe potrebne informacije na mestnem magistratu (socialni referat). Pismene podrobne ponudbe je poslati na isti naslov do 15. januarja 1927 do 2 popoldne.

⊙ **Krvav pretep v mestni ubožnici.** Naše včerajšnje poročilo moramo popraviti v toliko, da je bil ranjen Škafar, aretiran pa Šturm, in ne narobe.

⊙ **Policijska kronika.** V policijske zapore so spravili štiri deklice, ki so že večkrat imele opraviti s predpisi o javni morali. — Ljubljanski poncinjaki so ga malokdaj že tako polomili kot tokrat. Kar deset se jih je sprijaznilo s policijsko beležnico radi razgrajanja, kaljenja nočnega miru, nedostojnega vedenja itd. — Mesarju Ivanu Košenlin je neznanec odnesel za praznike 850 Din vredno tele. To se je obliznil ob slastni božični pečenki! — Policija beleži štiri prestopke pasjega kontumaca, 1 prestopek policijske ure in 5 prestopkov cestno-policijskega reda.

⊙ **Kam naj greš na Silvestrov večer** in kje se boš najbolje gostil, Ti pove današnji oglas restavraterja Mikliča. 8962

⊙ **Konj se je splašil.** Snoči okrog pol 8 se je na mesarskem mostu pri stojnicah nekemu vozniku na malih saneh splašil konj. V silnem diru je drvel proti Resljevi cesti, kjer so se ljudje na mah razleteli na vse strani. S strahom so opazovali drvečega konja, ki je z zadnjimi nogami bil ob sani. Šele pred učiteljiščem se je prestrašenemu vozniku posrečilo konja ustaviti in ga pomiriti.

Samo 3 dni

je še časa za plačilo naročnine do 31. dec. Komur je do tega, da se udeleži tekme za denarno nagrado, naj zanesljivo do vštetega 30. decembra plača vso zaostalo naročnino. Le oni, ki bodo imeli dne 31. dec. plačano naročnino do konca l. 1926., dobe pravico do soudeležbe pri nagradnem žrebanju v mesecu januarju.

Maribor

□ **Mariborski občinski svet.** Pred tednom so zastopniki demokratov, narodnih socialistov in radičevcev pisali g. županu, da ne pridejo na proračunsko sejo. In res tudi niso prišli. G. župan jih je nato pozval, da mu vsaj do 23. decembra zvečer naznanijo, ali še sploh mislijo priti na kako proračunsko sejo ali ne. In gospodje so mu odgovorili, da se naj o tem razgovori akcijski odbor Narodnega bloka, katerega je pa podžupan g. dr. Lipold sklical še le za 29. december zvečer z jasnim in očitnim namenom, da bi potem seveda ne prišlo pravočasno ne do proračuna in ne do provizorija. G. župan pa je tej »novi« opoziciji, ki se je kujala kakor zavržena nevesta, hotel dati še tretjič priliko, da omogoči proračun. Zato je sklical občinsko sejo za zadnji ponedeljek. Nikdo ni pričakoval, da bodo prišli odborniki SDS in drugi k tej seji, pa vendar so prišli, dasiravno akcijski odbor še ni imel seje. Gg. občinski svetniki SDS itd. niso mogli prevzeti nase veliko odgovornosti, ki bi nastala, ako občina nima vsaj provizorija. Neizogiben bi bil gerent, in krivi bi bili tisti, ki ne bi pripustili vsaj provizorija. Gerenta pa NSS in SKS vendar ne marajo, dasi bi ga frakarski zastopniki SDS prav radi imeli. Odborniki NSS in SKS so zato sklenili, da gredo na sejo in dr. Lipold in drugi SDS so morali hočeš-nočeš z njimi. In tako so SDS sramežljivo prišli v sejno dvorano in glasovali za provizorij. G. dr. Lipold! Boljše je ne se pridušati naprej, če »primojduš« potem ne drži!

□ **Demokrati se v Mariboru ne borijo proti občini.** Tako so povedali zadnji ponedeljek, ko so prišli k občinski seji. Mi že dolgo vemo, da se demokrati borijo proti g. županu. G. dr. Leskovar jim je napoti. Demokrati si srčno želijo, da bi g. dr. Leskovar odstopil kot župan. Upajo namreč v tem slučaju, da bi se potem g. dr. Lipold povzdignil na županski stol. To bi bilo kaj za g. dr. Lipolda! Bil je že menda predsednik Slavenske banke. Bil je predsednik Mestne hranilnice, ki je v Slavenski banki »pozabila« 365.000 Din. Zato je mesto predsednika v Mestni hranilnici odložil. Ker za g. dr. Lipolda zdaj ni nikjer nobenega predsedniškega mesta, bi pa rad postal mariborski župan. Iz tega pač ne bo nič! Ves Maribor pravi: Dr. Lipold nam nikdar župnil ne bo!

☐ **Tumpejev odgovor »Slovencu« v včerajšnjem »Taboru«** le potrjuje naše trditve, da so narodni socialisti v Mariboru razcepljeni. Le neznatno število gre za Dobravcem in Tumpejem, dočim večina strankinih pristašev ne more pozabiti, da so jih ravno samostojni demokrati najkrutejše preganjali. Spomnimo g. Tumpeja le na dobo, ko so se morali seliti po zaslugi demokratov iz Maribora pristaši narodnosocialistične stranke gg. Ribarič, Pečovnik, Bračun in drugi. Tu ne pomaga nobena disciplina, zlasti pri onih ne, ki so okusili demokratske dobrote na lastni koži. Če pa računa g. Tumpej za svoje pristaše samo one, ki plačujejo strankin davek, potem mu moramo le čestitati na »izredno« številni armadi, s katero jadra k demokratom. — G. Dobravc kot izboren matematik že sestavlja računske prognoze za volitve. Pravi, da bodo odnesli demokrati v Mariboru skupaj z narodnimi socialisti 800 plus 600 je 1400 glasov. G. Dobravc bi se moral naučiti najprej šteti, da bi preštel svoje lastne pristaše, potem bi se zadovoljil s ponižnejšo vsoto glasov.

☐ **Smrt dijaka.** Umrl je v Mariboru dijak 2. razreda realke Rajko Klavžer. Pogreb se je vršil v torek popoldne.

☐ **Otrok se je izgubil.** Na Tattenbachovi ulici je našel v pondeljek profesor D. jokajočega 5 letnega dečka. Otrok je prosil, naj ga pelje domov, toda ni vedel, kako se piše, niti, kje stanuje. Profesor je oddal dečka na stražnici, kamor ga je prišel zvečer iskat njegov oče g. Plajnšek. Otrok se je izmuznil iz stanovanja na cesto, nato pa ni več pogodil nazaj ter je taval okrog.

☐ **Imenovanje.** Zdravstvenim referentom mariborske oblasti je imenovan od zdravstvenega ministrstva dosedanji vršilec dolžnosti g. dr. Jurečko.

☐ **Nov list v Mariboru.** Za Božič je izšel v Mariboru nov list »Domačija«. Izdaja ga zadruga »Maribor«, tiska pa se v Murski Soboti. Ker pa v prvi številki ni bil podpisan odgovorni urednik, hoče oblast list zapleniti.

☐ **Nezgoda novega mestnega avtoomnibusa.** Ko se je vračal mestni avtoomnibus dne 25. t. m. iz Celja v Maribor, je odpovedala nenadoma razsvetljava. Auto v temi ni mogel voziti dalje. Iz Maribora so mu poslali nasproti mestni tovorni auto, ki je pripeljal autoomnibus v mesto.

☐ **Slučaj samomora** v Goetzovi pivovarni je pojasnjen. Komisija je ugotovila, da se je delavec Dragutin Ortner v pijanosti obesil na omaro na hlačni jermen, toda tako, da mu je zanka potem ko je že visel, zdrknila z vratu na obraz ter je prišel z nogami do tal. Vendar je to zadostovalo, da je nastopila smrt. Izključeno je, da bi se bil izvršil zločin, ker je bila soba, v kateri se je Ortner obesil, od znotraj zaklenjena, ravnotako tudi okno. Ortner je že opetovano izjavil svoji postrežnici, da ne bo več dolgo živel.

☐ **Nasilen pijanec.** Radi razgrajanja v pijanosti je bil v noči od 27. na 28. t. m. aretiran krojač J. V zaporu pa je popolnoma pobesnel, vse je skušal razbiti, končno pa je začel z glavo biti ob zid tako, da se je resno poškodoval. Stražniki so ga morali zvezati, drugače bi se bil ubil. Ko je svojo pijanost prespal, se je zbudil zopet kot krotek krojač, in se ni niti spominjal svojih »junaštev«, izvršenih v objemu alkohola.

☐ **Drsališče odprto.** Na ribnikih v mariborskem parku je drsališče že odprto. Žal pri ribnikih še ni dovršen paviljon z garderobo, kar pa vnetih drsalcev nič ne moti. Ribnik v mestnem parku oskrbuje »Olepševalno društvo« v lastni režiji, drugega pa mestna občina.

☐ **Borza dela v Mariboru.** Od 19. do 24. decembra je pri tej borzi iskalo dela 54 moških in 41 ženskih oseb, 28 moškim in 29 ženskim je bilo delo ponujeno, 36 moških in 25 ženskih je dobilo delo, 45 oseb in sicer 25 moških in 20 ženskih je odpadlo, 11 moških je odpotovalo iskat si delo; od 1. januarja do 24. decembra pa je iskalo dela 669 oseb, 6520 osebam je bilo delo ponujeno, v 3213 slučajih je borza dela posredovala uspešno, odpadlo jih je 3787 in 886 oseb je odpotovalo iskat si delo.

☐ **Delo dobijo pri mariborski borzi dela:** 1 žagar, 2 elektromonterja delovodja, 1 krojač, 1 kuhar, 1 mizar, 1 kovinoslikar, 1 čevljar, vajenci (trgovske stroke, ključavničarske, pekovske in usnjarske obrti); 20 kmečkih dekel, 24 šivilij za perilo, 3 sobarice, 8 služkinj, 6 kuharic, 2 gospodinji, 1 pletilka, 1 šteparica odej, 4 vzgojiteljice, 1 varuška, 4 postrežnice, 2 orožniški kuharici, 3 pomožne delavke, 3 tkalke.

☐ **Najboljše čevlje »Karo« dobite Maribor, Koroška cesta 19 in od 1. oktobra tudi Aleksandrova 23 v trgovini Sl. Černetič.**

Kranj

Deložacija. Gorenjska metropola, na katero nekateri meščani s posebnim ponosom gledajo, s številnimi demokratskimi obsežnimi poslopji, z Narodno »palačo«, nima prostora za ubogega trpina. Že tedne in tedne je bila silnemu dežju izpostavljena sobna oprava nekega nesrečnika. Te dni je vse zapadel sneg in vse je pooseblja nesreča prizadetega. Naši esdeesarji ne čutijo usmiljenosti in nič jih ne gane nesrečni pogled na te razvaline — za občinsko hišo, prosimo! Vnebovpijoča je ta brezsrčnost. Župnišče je seveda že itak prenapolnjeno, drugod pa, kot da ni prostora za deložirano opravo. Ne čudimo se brezbrižnosti kranjskih demokratskih velikašev. Saj skrbe ti le za Narodni dom — za šolo, bolnišnico pa nimajo najmanjšega smisla. Kako bi se jim torej smilil ta nesrečnež. Hic Rodus, hic salta! No, pa se bodo še šopirili s socialnim delom. Le ušitih ni, ki bi jim verjeli!

Poroka. Danes se poročita v Pranju g. dr. Ivan Ambrožič, profesor v Kranju, in gdč. Stana Logarjeva, abs. phil. Nevesta je iz ugledne naše, širom Gorenjske znane Logarjeve družine. Mlademu paru obilo sreče!

Božič v skrbeh pred požari. V težkem strahu in nemiru smo pričakovali, da nam letos zapoje božični zvon. O polnoči se je oglasil z visokih lin in marsikdo je ostal — doma kot stražar. Župna cerkev je bila sicer polna, a moške vrste niso bile strnjene kot v prejšnjih letih. Pogosto smo se ozirali v visoka cerkvena okna in vrata, kdaj razsvetli božično noč požar, ki je bil napovedan na več krajih v mestu in okolici. Ko pa se je še zemlja izpremenila v krasno snežno poljano, se je naših src polastilo oznanenje: »mir ljudem na zemlji.« Veselejši smo postali in upamo, da nas ne bodo več motili pogosti ognji, ki so prišli zadnje mesece že v navado. Saj bo sedaj snežna sled vodila za brezvestnimi požigalci. — A nesreča kljub svetonočnemu blagoslovu ni počivala, žrtev je padla v Križah pri Tržiču. Pred božičnimi stražarji je padel od strela zadet čevljarski pomočnik. Tri prezgodaj odmrla življenja bodo preganjala zločince-požigalce. Daj Bog, da jih zima odkrije in izda.

Škofja Loka

Predstava v Društvenem domu. Kat. prosv. društvo vprizori na novega leta dan igro »Logarjeva sinova«. Igra je prav primerna za božični oz. pobožični čas in režija v dobrih rokah. Pričakovati je, da bo udeležba prav obilna.

Mestna hranilnica bo s 1. januarjem pričela poslovati v mestni hiši. Po naših zaupnih informacijah ji je že sedaj zagotovljeno precej dobre klijentele.

Iz Haloz.

Žrtev alkohola. Pri Sv. Trojici v Halozah je zmrznil hlapec Matevž Pernek, ker se je napil pri posestniku Klašiču toplega žganja. Kar je zapadel sneg, se kuha žganje po vseh Halozah, kotli romajo jače. V Žetalah so pozidali tudi ljubitelji žgane pijače. V Žetalah so poizdali kar ob cesti žganjarne, kjer že dva meseca ogenj ne ugasne in tudi v nedeljo ne! Haložani, streznite se!

Veliko posestvo bivših avstrijskih višjih častnikov Grossbauer iz Celovca ki leži v župniji Sv. Trojica v Halozah, preide z novim letom 1927. v roke dunajskega Nemca Zorattija.

Težko je obolel župnik pri Sv. Vidu pri Ptuju p. Plus. Upamo, da bo njegova krepka narava premagala bolezen.

Tatovi v Halozah. Haloze so uboge, a jih vseeno radi obiskujejo tatovi, večji del domačini, ki prihajajo iz enega kraja v drugega. Mnogokrat gredo krast celo kmetje, kakor to kaže zgodovina Lesakovca. Zadnji teden je bilo zaporedoma vlomljeno v trgovino Rašl v Podlehniku, Gajšek pri Novi cerkvi in v več kleti. Vlomilci niso imeli sreče, ker so jih povsod nagnali pravočasno.

Dopisi

Pišece. Na božič je tu umrl po enodnevni bolezni vpokojeni nadučitelj g. Anton Kokot v 85. letu starosti. Pogreb je bil 27. decembra ob pol 11 dopoldne. Rodil se je v Šmarju pri Jelšah, prišel v Pišece l. 1864., kjer je deloval kot nadučitelj do l. 1904., kot organist pri župnijski cerkvi pa do l. 1923. Bil je vesten v svoji učiteljski in vzgojiteljski službi, za kar mu ostanejo hvaležni njegovi učenci, in enako v orglarski službi. V miru počivaj!

Preserje. Na novo leto ob 3 popoldne bo pri nas občni zbor Zveze bivših slov. vojakov iz svetovne vojne, takoj nato bo pa ustanovitev »Strelske družine« za občino Preserje. Vabijo se posebno mladeniči od 18. leta naprej, ker bodo imeli člani »Strelskih družin« skrajšani kadrski rok.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sreda, 29. decembra: SKOPUH. Red D.
Četrtek, 30. decembra: JOY. Red A.
Petek, 31. decembra: Zaprto
Sobota, 1. januarja ob 15. uri: PETERČKOVE POSLEDNJE SANJE. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Nedelja, 2. januarja ob 15. uri: TRIGLAVSKA BAJKA. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob 20. uri: STALNI GOST, BOUBOUROCHE. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Pondeljek, 3. januarja: Zaprto.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Sreda, 29. decembra: Zaprto.
Četrtek, 30. decembra: COSI FAN TUTTE. Red E.
Petek, 31. decembra: Zaprto.
Sobota, 1. januarja ob 15. uri: PRODANA NEVESTA. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob pol 20. uri: GROFICA MARICA. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Pondeljek, 3. januarja: ŽIDINJA. Red B.

Gledališka uprava opozarja abonente reda E na spremembo opernega repertoarja, ker mora vsled obolelosti ge. Thierryjeve odpasti napovedana predstava opere »Carmen« za sredo, dne 29. t. mes. Zato pa dobe abonenti reda E predstavo v četrtek dne 30. in sicer prvo reprizo Mozartove opere »Cosi fan tutte«.

„Das Ljubljanaer Theater", g. I. Župančič in - konec.[1]

Ljubljana, 18. decembra 1926.

Gospod I. Župančič, avtor dopisa »Das Ljubljanaer Theater« v »Morgenblattu« z dne 27. novembra 1926 odgovarja v »Morgenblattu« z dne 16. decembra 1926 nekaterim odzivom, ki so jih objavili v slovenskih časopisih ga. Maria Vera, g. M. Br. (člana Narodnega gledališča v Ljubljani) in pa podpisani. Vsebina njegovih izvajanj je v glavnem sledeča: namen njegovega članka ni bil omejiti uspehe Slovencev na vseh poljih kulturnega delovanja, kljub temu je izzval neutemeljene napade s strani članov ljubljanskega gledališča. Ljubljansko gledališče (izrecno povdarja »ljubljansko«) motri on z višjega umetnostnega stališča in ne z ozkosrčno nacionalističnega V svojem inkriminiranem članku je rekel, da imajo Slovenci malo talentov in genijev, ne pa, da jih nimajo nič. In sicer so talenti in geniji sploh zelo, zelo redki in posebno Slovenci jih imajo malo, kar je naravno, če pomislimo, da so Slovenci majhen narod in da jih tudi druge večje nacionalitete nimajo mnogo. Kdor je zaradi tega užaljen, boleha na samoveličju. Torej tudi on »klipp und klar« ugotavlja, da imajo tudi Slovenci talente in celo genije, da pa jih je bilo med njimi le malo, ki so ta božji dar žrtvovali slovenski kulturi. In to je hotel povedati, ko je pisal o slovenskem oz. ljubljanskem gledališču, ne pa o posameznih igralskih talentih. Če nam manjka v Ljubljani talentiranih igralcev in pevcev, potem temu ni kriva samo nezadostna državna subvencija, temveč tudi tisti slovenski talenti in geniji, ki svoje slave in materijalnega blagostanja nočejo žrtvovati svojemu nacionalizmu. Ta zahteva ni tako obsurdna, če vpoštevamo, da tudi naši igralci zahtevajo od kritike same superlativne pohvale zaradi nacionalizma. Replika g. Debevca (»Slovenec«, 278) je pisana v tonu političnega agitatorja in »resnični slovenski umetniki sami te dvomljive obrambe svojega famoznega advokata gotovo ne bodo veseli.« In za go. Marijo Vero je značilno, da se g. D.-u javno zahvaljuje. Ampak trdno je sklenil, da se v polemiko o tem predmetu ne bo več podajal, pač pa je vsem svojim sedanjim in bodočim nasprotnikom s svojim imenom na razpolago.

Namenoma sem navedel vsebino, da me čitatelji ne bi osumili, da odgovarjam morda neupravičeno in neutemeljeno. In tudi sicer — ker »Morgenblatt« pri nas ni ravno preveč razširjen list.

Zame je iz tega odgovora jasno: g. I. Župančič je svojo zaletelost sprevidel, noče pa tega odkrito priznati, marveč se skuša izviti, svojim trditvam prvotni smisel odvzeti, jih zase koristno olepšati in sploh kolikor mogoče neslišno splahneti s poprišča. Nemci pravijo temu »geräuschlos verduften«. Ampak to je vseeno preudoben način in tako se nismo zmenili. Da pa bo javnosti in tudi g. I. Župančiču samemu jasno, kaj je v svojem zadevnem članku napisal, citiram nekaj stavkov ponovno, in sicer podčrtano: Slovenci si nove gledališke umetnosti niso in si je najbrž tudi nikoli ne bodo mogli ustvariti, ker že »zaradi svojega narodnega značaja ne morejo dati niti dobrih komikov niti dobrih tragedov.« — »Kakor vsi mali narodi, tako pogrešajo tudi Slovenci v vseh območjih kulturnega udejstvovanja več kot povprečnih talentov ali celo genijev.« — »Vse, kar so Slovenci doslej na tem polju ustvarili, mora označiti objektivna kritika le za prehodno stanje med dilentantizmom in pravo umetnostjo.« — »Bivšim in sedanjim igralcem sicer ne moremo odrekati... veselja do dela, vendar bi bila trditev, da so med njimi (torej med bivšim in sedanjim! op. p.) tudi veliki gledališki umetniki, več kot predrzna in subjektivna.« — »Če hoče ljubljansko gledališče boljše uspevati... si mora preskrbeti nekaj dobrih moči od zunaj, v potrebi celo iz tujine.« To je »splošna slika slovenskega gledališča.«

Vse dobesedno. In na te stavke so odgovarjali naši članki in ne na tiste, ki jih hoče g. I. Župančič zdaj simulirati. Cenjeni bralci — zdaj pa primerite in presodite sami! Čemu bi se pričkali. Pri polemiki je končno glavno vendarle vsaj poštenost obeh strank!

Zaradi večje jasnosti pa še nekaj splošnih pripomb: gospod I. Župančič pravi, da pomanjkanja talentiranih igralcev in pevcev pri ljubljanskem gledališču ni kriva samo nezadostna državna subvencija, marveč tudi vsi »tisti slovenski talenti in geniji, ki svoje slave in materijalnega blagostanja nočejo žrtvovati svojemu nacionalizmu.« Prvič bi vljudno opozoril (in upam, da mi tega g. I. Župančič ne bo zameril), da je treba za tako trditev precejšnjega poznavanja naših gledaliških razmer in da se torej tega vprašanja ne da kar na hitro in v enem stavku odpraviti. Drugič pa bi želel iz vsega srca, da bi bil g. I. Župančič vsaj za en teden malo genijalen ali vsaj talentiran, da bi potem na lastni koži občutil, kako težko je vztrajati talentiranemu človeku v našem lepem kulturnem in posebno gledališkem ozračju. **Dokler bo imela naša gledališka uprava več smisla in več denarja za slabe moči iz tujine kakor pa za dobre iz domovine — toliko časa bo našim umetnikom (ki so delavci in ne delodajalci) težko žrtvovati ves svoj razvoj in obstoj na ljubo nacionalizmu, ki jim ga pa pri nas tudi v tem primeru nobeden ni hotel doslej in ga tudi v bodoče nihče ne bi hotel priznati.** In gledališka uprava, ki umetnike in talente najema, je državna uprava, torej je za domače talente (v primeri z neslovenskimi) državna subvencija nezadostna.

Želim končno le še, da bi g. I. Župančič obljubo glede svojega tudi resnično držal in da bo v bodoče podpisoval vse tiste članke, ki jih bo o našem gledališču še morda napisal (tudi če bi bila event. poročila o gled. predstavah v »Slovenskem Narodu«).

Na osebna cikanja v članku g. I. Župančiča seveda ne bom odgovarjal, ker bi s tem našemu gledališču prav nič ne koristil. Saj vemo, kaj je polemika! In pripravljen sem tudi na hujše.

Ad acta. Ciril Debevec.

[1] Radi pomanjkanja prostora priobčujemo članek šele danes.

Mariborsko gledališče

Sreda, 29. decembra: Zaprto.
Četrtek, 30. decembra ob 20. uri: MANON. Ab. C. Kuponi.

Ljudski oder

v Ljubljani

Nedelja, 2. januarja: HANICE POT V NEBESA. Začetek ob 3. uri popoldne.

Knjige in revije

Dr. Aleš Ušeničnik: Socialna ekonomija. Osnovni nauki v vprašanjih in odgovorih. Izdala Orlovska podzveza v Ljubljani, založila Društvena nabavna zadruga. — Kot nadaljevanje Socialnega vprašanja, ki je izšlo lansko leto, je naš najboljši sociolog vseučiliški profesor dr. A. Ušeničnik napisal Socialno ekonomijo, kjer znanstveno, toda zelo poljudno in jasno v obliki vprašanj in odgovorov podaja osnovne pojme o tej stroki socialne znanosti. Tvarino obdela v petih poglavjih in sicer: O socialni blaginji kaj je socialna blaginja, o nje znakih ter o nje pogojih), o proizvajanju (vrste proizvodnje, mali in veliki obrati, činitelji proizvodnje in meje napredka, organizacija proizvodnje, socialni zakoni proizvodnje), o razdelitvi dobrin (splošno, o delavskih plačah, profit), o meni dobrin (mena, vrednost, in cena, denar, banke, borze), o porabi (splošno, o prehrani, obleka, stanovanje in drugo). Kakor v Socialnem vprašanju tako tudi tu v drobnem tisku pojasnjuje posamezne odgovore z obširnim statističnim materialom, z zgledi iz zgodovine in sedanjosti itd. Strokovno oceno o knjigi še priobčimo. Knjiga stane broširana Din 30.—, v celo platno vezana Din 40.— ter se dobiva pri Društveni nabavni zadrugi v Ljudskem domu ter v knjigarnah.

»Mladika«. Izšla je 1. številka VIII. letnika s sledečo vsebino: Malešič, Živa voda. Kmetova, Božični mir (s sliko). L. — Ovca, Moj mali Hlaček. Slap Niagare (s sliko) Magajna, Zarjica. Bračun, Skoz drn in strn (s sliko). O. — Poljanec, Za Cezarja. C. Jeglič, Naše prijateljice. — Pesmi: Pucelj, V sveti noči. Krajinar, Vrani krakajo. Plestenjak, Očetu. Kunčič, V dolini tihi... Pogačnik, Med dvema cestama. — Slike: Na počitnicel B. Storczi, Kuharica. Gaspari, Otok ob Vrbskem jezeru. — Pisano polje: Šedivy, Angleški imperij. Robida, P. Hugolin Sattner (s sliko). I. D., † Nikola Pašić (s sliko). Pajki — ribolovci (s sliko). Čudovit otok (s sliko). Nove knjige. Pomenki z najmlajšimi. Naše slike. Dr. B., Poslanica o pomlajevanju. Mati. Kuharica. Šale in uganke. — »Mladiki« je priložena modna priloga.

Tuberkuloza. Spisal dr. Vasa Savić, ravnatelj sanatorija za pljučno tuberkulozo v Topolščici. Knjiga, ki je izšla kot 3. zvezek Štamparjeve »Socijalne medicine« v zalogi Higijenskega zavoda v Zagrebu obravnava za ves naš narod izredno važen problem in bomo o njej še obširneje govorili.

Glasba

Anton Jobst: Sveti trije kralji. Za mešani zbor in orgle. Z dovoljenjem škof. ordinariata v Ljubljani. Samozaložba. — Ta nova izvirna skladba, krepka in učinkovita, je ravnokar izšla. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in pri skladatelju v Žireh. Cena 3 Din

Stanko Premrl: 10 mašnih pesmi (II. zbirka). Za mešani zbor, deloma z orglami. Z dovoljenjem škof. ordinariata v Ljubljani. Samozaložba. — Pričujoče mašne pesmi, ki so prvič izšle l. 1925. in bile tekom dobrega pol leta razprodane, so natisnjene vnovič. Dobe se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in pri skladatelju v Ljubljani, Pred Škofijo 12. Cena 7 Din.

Naša bodoča oblastna samouprava.

N. Velikonja:

Oblastna samouprava in vodne sile.

Po čl. 2. toč. 2. zakona o oblastni samoupravi spadajo med oblastna javna dela tudi napravljanje kanalov, pristanišč, reguliranje potokov in hudournikov, odvračanje nevarnosti od poplav, ukoriščanje prirodnih zakladov i. t. d.

Mislim, da ni treba mnogo fantazije, da si predočiš obširnost in važnost te naloge, ki ji stavi mejo samo eno vprašanje in sicer temeljno vprašanje financiranja. Iz posameznih važnih vprašanj bom iztrgal samo najnujnejše in najvažnejše. Pri tem se bom oziral samo na ljubljansko oblast, kjer so mi razmere kolikortoliko znane, toda v glavnem veljajo osnovna načela tudi za mariborsko oblast.

Naloge, s katerimi se bo oblastna skupščina v tem pogledu morala baviti, so predvsem:

1. zagradba hudournikov,
2. regulacija rek in potokov,
3. izsuševanje močvirij,
4. dajanje vzpodbude za ustanavljanje vodnih zadrug in njih podpiranje,
5. izraba vodnih sil,
6. čiščenje vode od Zagorja dalje,
7. napeljava vodovodov in vrtanje vodnjakov,
8. naprava plovnih prog.

Prve štiri naloge so v medsebojni vzročni zvezi, zadnje štiri imajo svoje posebne svrhe.

1. Zgradba hudournikov.

V ljubljanski oblasti imamo izvir Save, njeni pritoki: Ljubljanica z Gradašco, Sora z obema izvirkoma in Ločnica, Radovna, Kokra, Tržiška Bistrica, Kamniška Bistrica s Pšato imajo tako kratko pot, da se tekom enega poldneva lahko združi ves vodni naval ob vsakem večjem nalivu ali tajanju snega v strugi pri Kresnicah in ogroža ojačen še po Mediji, Bruci, Savinji, Sapoti in Krki vse obrežje do Zagreba in še čez. To dejstvo da mnogo misliti, kajti ves ta naliv se zbere kakor bi zdrčal s strehe in njegova hitra narast nam jasno predoča, da na zgradbi hudournikov, dolinskih zapor itd. ni interesiran samo, recimo, polhovgrajski ali polajnski ali bohinjski, tržiški, trzinski ali kamniški mlinarček ali lastnik male bajtice na obrežju, temveč v zelo občutni meri tudi **prebivalstvo na Krškem polju**, saj stopi celo Krka nazaj in čez bregove, če je Sava previsoka in prizadeto je tudi prebivalstvo zagrebške oblasti ne samo ob Savi, temveč tudi ob njenih dotokih, ki imajo nizek padec n. pr. ob Sotli. Da bi tu izvajal kakšna tehnična vprašanja, se ne čutim poklicanega, vendar moram pri tem opozoriti na dejstvo, ki ga pove vsak hidrotehnik, da poplav in rušenja bregov ne bi povzročala samo čista voda v tolikšni meri, kakor pa to dela brozga tekočega blata, ki se ob hudih urah vali po strugi. Ta brozga je neločljiva mešanica peska, ilovice in prhlice, kakor razredčena lava, v njej izgubi kamenje na specifični teži, da plava kot les v njej in buta ob bregove. Torej ne brozga s specifično težo vode, temveč z ono kamenja in ilovice struži v koritu, zato je tudi razumljivo, da se tej siloviti gmoti vdajajo jezovi in za podrtim jezom se zavali ne toliko vode kolikor pa za jezom nabrane naplavine. In zaradi teh razmer, ker se te naplavine ne pridržujejo z zagradbami in zaporami, trpi pokrajina. Kakor rečeno, tudi Savinja, ki izvira v mariborski oblasti, se izliva v Savo, privajajoč od tam izrazite hudournike n. pr. Voglajno in Dreto. **Tako se nam odpro skupni interesi vsaj treh oblasti** v tem pogledu in čas je že, da se začne kranjsko hudourniško vprašanje vsaj po oblastnih zastopstvih teh oblasti zdraviti v korenu ne pa samo s smešnim krpanjem, kakor se je to vršilo dosedaj od državne uprave, v okviru nezadostnih sredstev, dasi moramo priznati, da so inženerji sami v tem pogledu delali čudeže. Tudi tu velja: malo denarja malo muzike. Če pa preračunimo, kakšno škodo so napravile poplave v omenjenih oblasteh narodnemu gospodarstvu v zadnjih petih letih, in pomislimo, da bomo po zacelitvi teh ran prav tam, kjer smo bili v začetku in da bodo hudourniki še nemoteno divjali in delali škodo od začetka potem, mislim, se nam razgrne tudi indirektna rentabilnost vsake take obsežne akcije. In pri tej akciji, ki ji bi bil glavni namen, da pridrži natrgano naplavino v gorskih soteskah, bi morale biti udeležene vsaj omenjene tri oblasti, vsa prizadeta mesta in občine, lastniki vodnih naprav in po poplavah prizadeti lastniki zemljišč in objektov v primernem prispevalnem razmerju.

Ljubljanska oblastna skupščina bo morala v tem pogledu napraviti prve korake.

2. Regulacija rek in potokov.

Regulacija je, ali bi morala biti, za ljubljansko oblast sestra dvojčka zagradbe naših hudournikov in bi se morala vršiti obenem s to. Dejstvo namreč je, da je reguliranje strug v ljubljanski oblasti brez zagradbe hudournikov, če že ne nevarno za nizke struge, vsaj brezplodno delo. Ali nas ne uči Sava pri Šmartnem in Kresnicah dovolj glasno te resnice? Po regulirani strugi namreč prihiti voda hitreje v glavno strugo in če tudi je ta struga regulirana, jo naplavina hudournikov, vsa množina materijala, ki drvi s hribov, zasuje, razkoplje in napravi novo strugo. Prav regulirana struga omogoča, da ves materijal z vsemi odkopanimi štori pritisne ob bregove in neovirano drvi v nižje umirjene lege. Iz tega bi sledilo, da bi bilo zavarovanje bregov in regulacija načelno bolj stvar krajevno prizadetih interesentov, če bi vse naše struge do Krškega polja ne bile, kakor rečeno, bolj struge hudournikov nego pa struge normalnovodnih umirjenih tokov in če ne bi neregulirani in nezavarovani bregovi prav radi svojih naplavin in natrgane obrežne zemlje prizadejale toliko škode svojemu širokemu obvodju. V zgoraj naznačenem odnosu do zagradbe hudournikov so nujne regulacije odnosno obsežnega zavarovanja bregov vsekakor potrebne sledeče struge: Sava, Gradašca in Mali graben, Pšata in Kamniška Bistrica. Ker zadevajo ta dela koristi važnih naselbin in ozemelj, bo dolžnost oblastne skupščine, da se bo morala intenzivno pečati s tem vprašanjem, intenzivneje nego se je do danes pečala z njim državna uprava, ki je s svojim, mislim, da ni pretirana beseda, igračkanjem s temi vodami v okviru razpoložljivih sredstev le nanašala v Savo predvsem nov materijal, da ga je voda ob povodnjih odnašala ali pa ob njem kopala novo strugo v rodovitno zemljo.

3. Izsuševanje močvirij.

V Sloveniji, predvsem pa v ljubljanski oblasti, primanjkuje rodovitne zemlje, zato tvorijo žalostno poglavje v tem oziru obsežna močvirja: ljubljansko barje, Cerkniška in Planinska kotlina, okolica Trzina, obvodje Mirne in Krke. Vsa dela dosedaj v tem pogledu so bila nezadostna, napori za pridobitev kreditov iz državne blagajne niso imeli bogvekakšnih uspehov, kar je narejenega, je napravljeno z bornimi sredstvi prizadetih domačinov po skromnih dnevnih programih. Znano nam je, da ima Glavni odbor za ljubljansko barje več obsežnih načrtov v tem pogledu, ki so pač še zmerom le na-črti. Širokopotezno izvajanje teh del more prevzeti le močnejši činitelj.

4. Snovanje in podpiranje vodnih zadrug.

Bivši deželni zbor je bil v svoji skrbi za vodne zadruge neumoren. L. 1877. je izšel še deželni zakon o glavnem odboru za obdelovanje Barja, v katerem je glavni odbor s celo vrsto pododborov izvršilni organ obeh takrat merodajnih oblasti, državne in avtonomne. Uspehi tega odbora so na Barju vidni, zadnja leta je izdelal številne načrte v tem pogledu, od regulacije raznih vodnih tokov do melijoracijskih načrtov v svojem področju, po teh načrtih bi Barje zamoglo postati glavni hranilec Ljubljane. Vse to se seveda zadeva ob pomanjkanje zadostnih sredstev. Oblastna skupščina bo morala ta dela podpirati. Nadaljnje skupine, ki so se ustanavljale po poznejših deželnih zakonih, so prave vodne zadruge, in da se tudi za Barje osnuje taka avtonomna zadruga, naj bi bila skrb bodočega pokrajinskega zbora, ki ne bo smel pozabiti obstoječih vodnih zadrug n. pr. za Soro, Mirno in Cerkniško kotlino, dalje še ne ustanovljene, dasi uzakonjene vodne zadruge za Kamniško Bistrico.

5. Izraba vodnih sil za elektrifikacijo.

S tem vprašanjem načenjamo spričo vedno bolj naraščajoče industrijalizacije naše pokrajine vprašanje slovenske gospodarske eksistence. Ali naj oblastna skupščina zavrže vse napore bivšega deželnega zbora kranjskega ter pusti, da bo kakšen kapitalističen koncern ali kapitalist poedinec zasegel naše vodne vile ter si to dal bogato plačati od nas, bodisi da bo elektrifikacijo onemogočil s tem, da bo proti koncesijam intrigiral, koncesij ne bo izrabil ali pa izrabljene sile nudil za oderuško ceno. Dolžnost bodoče oblastne skupščine bo, da izvleče znano pogodbo bivšega železniškega ministrstva in deželnega odbora iz l. 1910. ter izkuša začeti postopoma v tej pogodbi izraženi program nanovo oživljati. Glede vodnih sil je v ljubljanski oblasti namreč stvar takšna, da je velika razlika med nizko in visoko vodo v posameznih tokih, toda dejstvo je, da bi se pa zveza raznih malih elektraren na teh tokih tako medsebojno spopolnila, da bi mogla stalno dovajati električno moč vsem našim občinam, bodisi mestom (n. pr. Ljubljani!) bodisi kmečkim občinam, (če pomislimo, da nekatera industrijska podjetja naravnost iščejo primernega prostora izven mest), bodisi prometnim napravam, n. pr. železnici.

Čiščenje Save od Zagorja dalje.

Ko Sava zapusti Zagorje, je črna in umazana po odpadkih, ki jih spuščajo v vodo po vagonih dnevno rudniški obrati T. P. D., in po odtokih iz raznih industrijskih podjetij od Zagorja dalje. V tem pogledu se je vršila svojčas že primerna akcija od strani državnih organov, da bi se ta škoda, ki jo delajo kemične in premogovne primesi vsemu življu, ne le vlori in favni v Savi sami in krškemu polju, temveč daleč v Hrvatskem, vsaj omejila, če ne odpravila, kolikor znano, je to vprašanje sedaj v rokah ministrstva za poljedelstvo in vode, smatramo pa, da bi se morala ta zadeva spričo ogromne narodno gospodarske škode v prizadetem obvodju vendar končno rešiti in oblastna skupščina bo morala tu stopiti z zagrebško oblastno skupščino vred na pot, ki jo je že začel bivši deželni odbor kranjski.

Vodovodi in vodnjaki.

Beseda sama pove dovolj, potreba pa je za cerkniški, kočevski, kastavski in belokranjski okoliš tako glasna in silna, da že trka na stržen eksistenci tamošnjega ljudstva.

Naprava plovnih prog.

Kadar bo Sava tako urejena, da bo možna boljša plovba mimo sotesk od Litije do Zidanega mosta, se bodo tovori v pretežni večini od Vrhnike dalje prevažali po njej. Mali padci na Ljubljanici pri Fužinah bi prav malo ovirali ta promet in bi jih bilo prav lahko premagati. Tako bi nastala vodna prometna proga Ljubljana—Belgrad. Koliko bi s tem pridobilo narodno gospodarstvo naše pokrajine, se niti ne da na prvi mah pregledati!

9. Zaključna misel.

Končno bi pa pristavil: voda je popolnoma nadstrankarsko bodisi potrebna bodisi nevarna. Gorje mu, ki bi z njo strankarsko delal ali iz njene potrebnosti ali nevarnosti izkušal kovati kakšen političnotaktičen kapital. Naj mi veruje, da ga bo odnesla, če ne bo njene sile upošteval z zgolj strankarsko nesebičnega narodno gospodarskega stališča, zavedajoč se, da je ta prirodna sila dana človeku v olajšanje ne pa recimo v kapitalistično ali strankarsko zasužnjenje in da se zanemarjena maščuje nad pristaši vseh strank. Dolžnost oblastne skupščine je čuvati šibkega in njegov interes. In še drugo resnico nas uče naše vode: Vsaka pokrajina ima svoje posebne gospodarske težave, ki zanimajo samo njo. Četudi se naše vode izlivajo v Donavo in se družijo vse pri Belgradu, vendar imajo v posameznih progah svoje izrazito posebno življenje. In tudi ta resnica mora razsodnemu človeku predočiti problem, ki bo spričo naše ustave in predvsem centraliziranih financ zelo glodal ob koren ir delazmožnost naših oblastnih skupščin.

Orel

Ljubljana - Sv. Peter. Radi okrožnega fantovskega sestanka, ki se vrši danes ob 20 v Ljudskem domu, odpade za danes sklicani odsekovni fantovski večer oz. občni zbor ter se isti preloži na prihodnjo sredo, dne 5. januarja 1927. — Odbor.

Poizvedovanja

Zgubila se je srebrna damska zapestna ura od Kette-Murnove ceste do Zg. Šiške. Pošten najditelj naj jo odda na naslov: Štrukelj, Vegova ulica 8, pritličje.

Darovi

Mesto venca na krsto umrlega g. dr. Otmarja Oblaka, okrajnega zdravnika v Kranjski gori, je podaril g. Josip Ravnikar, trgovec v Ljubljani, podpornemu skladu Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani 200 Din. Iskrena hvala! — Odbor.

Zanimivosti

NEVARNOSTI BOŽIČNEGA DREVESCA

Mnogotere so nevarnosti, ki prežijo na božičnem drevescu. Zato je potreba skrbno paziti, posebno na otroke, kadar stojijo okoli razsvetljenega drevesca.

Raznoteri so obeski, ki jih vidimo na okrašenem drevescu. Za otroke zelo vabljivo in nevede ga otrok spravi v usta. Pred par leti je neki deček pogoltnil piščalko, ki je bila obešena na drevescu. K sreči se ni zadušil, pač pa je piščalka vsakokrat zapiskala, kolikokrat je dečko »šel po sapo«. Moral je k zdravniku, da mu jo je odstranil.

Angleži imajo običaj, da v božično potico (Christmas pudding) zapečejo prstane, srebrn denar ali kaj sličnega. Pri razrezanju potice imajo potem svoje šale in — praznoverja. Toda nevarnost pri tem je, ako otrok dobi tak kos, v katerem se nahaja kovinast predmet in mnogo je takih slučajev, da se kovina pogoltne.

Največja pa je o božičnem času nevarnost ognja. Nekatere angleške zavarovalnice proti ognju imajo v pogodbah klavzule, da zavarovanec ne prejme odškodnine, ako je drevesce obložil s posebno nevarnimi gorljivimi stvarmi.

Papirnate verige, ki jih napravijo otroci ter razobešajo v sobi, v kateri stoji božično drevo, so že marsikak požar povzročile. Zavarovalnice podajajo zavarovancem poduk, kako napraviti papir negorljiv. Tudi igrače iz celuloze niso priporočljive. Lani je neki oče prišel s cigareto preblizu taki igrači in posledica je bila — požar.

Tudi bombaž, ki nadomestuje na drevescu sneg, je zelo nevaren. V razstopini galuna namočen bombaž ni gorljiv. Svečice je treba zelo dobro pritrditi. Padle sveče so že marsikateri dom uničile.

Predvsem pa mora drevesce trdno stati, ker se kaj rado prevrne in je bilo že nešteto takih slučajev.

Božično drevo je veselje, toda združeno z raznimi nevarnostmi, katere se pa s previdnostjo dajo preprečiti.

NENAVADNA PRAZNOVANJA BOŽIČNIH PRAZNIKOV.

Znano je, da angleški narod — razen katoličanov — skoro nobenega praznika v vsem letu ne praznuje v našem smislu. Velika noč, binkošti, vsi sveti itd. so jim večinoma le za to tu, da napravljajo daljše izlete ter se v tem večji meri posvečajo sportu. Toda vse nekaj drugega je božič. Na ta praznik se pripravlja vse, bogato in siromašno, mlado in staro, in sicer več mesecev. Velike angleške tvrdke že v juliju prično z ponujanjem in vabami za nakupovanje božičnih darov. Nikjer ne prižigajo toliko božičnih drevesc kot na Angleškem in s kakšnim naravnost otroškim veseljem praznujejo sveti večer, bomo lahko letos brali v Dickensovi božični pesmi v prozi, ki nam jo Mohorjeva družba prinese v prevodu.

Vendar pa so tudi tam čudaki, ki praznujejo ta najlepši izmed vseh praznikov po svoje, prav čudaško.

V grofiji Suffolk je za ograjo velikega vrta posajeno belo trnjevo drevo, o katerem govori legenda, da na sveti večer vzcvete. Majhna peščica ljudi iz Suffolka pride vsaki sveti večer semkaj ter kleči okoli tega drevesa v pričakovanju, da bo vzcvetelo. Nobeno vreme jih ne odvrne od tega. Dosedaj pa so bile njih molitve zaman. Tako ostanejo do jutranjega svita, nakar se razidejo v upanju, da bo naslednje leto drugače.

V bližino ribnika v Spaniard Road v Londonu prihaja že mnogo let na sveti večer neki moški s teleskopom v roki ter gleda vso noč proti nebu v upanju, da zagleda betlehemsko zvezdo, ki je vodila tri modre pred hlev Kristusovega rojstva. Uverjen je, da, ko jo bo ugledal, bo to pomenilo konec sveta.

Neki veletrgovec prihaja že mnogo let na božič v svoj urad v City ter ves dan pregleduje svoje trgovske knjige. Pravijo, da je to edini človek v vsem trgovskem centrumu Londona, ki ta dan dela. (Primerjaj Scroogeja v gori navedeni knjigi.)

Neka s pajčolanom zastrta gospa prihaja vsak božič na eno velikih londonskih pokopališč ter polaga vejice zimzelena na zapuščene grobove ter ostaja ves dan med temi grobovi.

Neki policijski komisar pripoveduje, da redno vsako božično jutro privede stražnik nekega moškega radi kakega malenkostnega prestopka v zapor. Nikoli ne pove svojega imena in ves dan ne zavžije nobene hrane. Zahteva, da ga obdrže v celici, drugi dan pa plača kazen. Komisar pravi, da si ne more drugače tolmačiti tega, skoraj gotovo edinega načina praznovanja božičnega praznika, kot da to dela za »pokoro«.

Dve stari dami, sestri, ki pa sta že umrli, sta vsako poletje naročili lovcu, da jima je vjel sedem divjih golobov. Držali sta golobe vjete do božiča, a na sveti večer sta vsakemu izmed golobov privezali po en angleški zlatnik na nogo ter jih izpustili v upanju, da se bodo golobje zatekli h kaki siromašni družini.

Prav posebne vrste pa je mala družba ljudi v Londonu, ki pride na sveti večer v eno izmed kaznilnic, v kateri obešajo na smrt obsojene. Tam molijo zanje ter prosijo ravnatelja, da jim dovoli položiti vence na brezimne grobove.

Na steber železnih vrat ograje nekega velikega pokopališča v Essexu na Angleškem vsak sveti večer nekdo obesi venec z napisom: »V spomin.« Kdo ga prinaša in v čigav spomin, nihče ne ve.

Čudni ljudje ti Angleži.

Radio

PROGRAMI.

Breslau 322.6, Praga 348.9, Leipzig 357.1, Hamburg 394.7, Bern 411, Rim 422.6, Frankfurt a. M. 428.6, Brno 441.2, Berlin 483.9, Dunaj 517.2, München 535.7, Königswusterhausen 1300, Daventry 1600.

Četrtek dne 30. decembra:

Praga 12.15, 16.30 koncert, 19.30 prenos iz Smetanove dvorane reprezentacijske palače: Koncert moravskih učiteljev. — Leipzig 20.15 nemške pravljice v glasbi. — Rim 21 koncert. — Frankfurt 18.45 (19) opera »Die Lästerschule« (Pasch v. Klenan; prenos iz opernega gledališča. — Berlin 20.30 komorna glasba (v spomin Beethovenu). 21.30 A. Čehov: »Snubitev«. — Dunaj 11, 16.15 koncert. 19.30 angleški tečaj. 20.05 glasbene parodije in travestije.

Petek dne 31. decembra:

Praga 12.15 koncert. 18 prenos iz brnskega nar. gledališča »revija«). 20.30 prenos iz praškega stan. gled.: Straussov »Netopir«. — Leipzig 16.30 koncert. 18.05 iz novih knjig. 20.15 »humor«. 22.30 koncert. — Rim 21 prenos iz gledališča. — Frankfurt 16.30 koncert. 19.45 o pridobitvah znanosti in tehnike. 20.15—24 zabavni večer. — Berlin 20.30 poje Oto Reutter. 22.30 »Larifari... 1926«. — Dunaj 11, 16.15 koncert. 19.30 Nestroyeva komedija »Sem in tja«. 21.30 vesel večer.

Sobota, dne 1. januarja:

Praga 11 matineja. 17 in 20 koncerta. — Leipzig 8.30 orgelski koncert. 16 simfon. koncert. 20.15 vesel večer. — Rim 21 prenos iz gledališča. — Frankfurt 16.30 koncert. 17.45 recitacija. 19.15 »Skrb za brezposelne in soc. zavarovanje.« 20.15 »romantični nemški moški zbor«. 21.15 »novo leto v besedi in glasbi«. — Berlin 9, 11.30, 16.30, 20.30 koncert. — Dunaj 10 deški zbor. 11 koncert dunajskih filharmonikov. 15.30, 19 koncert.

RADIO potrebščine
v največji izbiri stalno v zalogi pri
FRANC BAR, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5 Telef. 407

Gospodarstvo

Zastarelost Slov. kmetijske družbe.

Kdor je bil na zadnjem občnem zboru družbe in kdor zasleduje poročila o podružničnih občnih zborih, je dobil gotovo vtis, da v družbinem organizmu nekaj ne more biti v redu. Občni zbor je postal politikum in zato res dobra udeležba, podružnični zbori pa so komaj sklepčni in redka so strokovna zborovanja med letom. Če človek pomisli, v kakšnem položaju je danes kmet, si ne more misliti, odkod to mrtvilo v delovanju podružnic drugače kot da ljudje v družbo nimajo več zaupanja, da jo ne smatrajo sposobno njim pomagati.

Vzrokov je več. Glavni je na vsak način centralistični ustroj družbe. Posledica temu je, da vsak občni zbor zahteva najmanj 15.000 dinarjev kmečkega denarja, če le računamo vožnje delegatov v Ljubljano. Poslušanje letnega poročila, volitev par odbornikov in razgovor, to je vse. Pa se mora zato 300 do 600 delegatov voziti v Ljubljano. Da za temeljita posvetovanja tak zbor ni sposoben, je gotovo; posebno še ne, ko ima le par ur na razpolago. Vse je le parada brez dejanske koristi za kmeta.

Da pa podružnice ne morejo delovati, je zopet kriva centralizacija. Da bi prišel predavatelj iz Ljubljane, stane družbo najmanj 200 dinarjev na dijetah. Potem pa je morda deset poslušalcev. Da jih ni več, je krivda v pomanjkanju osebnih stikov družbinih predavateljev s kmeti. Ne poznajo predavatelja, mnogokrat pa so se vračali od zborovanj jako razočarani, ker jim je le povedal nek suh pregled o stvari. Za podrobna pojasnila pa že nima časa, ker bi se že rad odpeljal. S tem zgubijo kmetje zaupanje in zanimanje.

Odborniki centrale pa se tudi premalo zavedajo, da bi ravno oni morali biti, ki ohranjajo živ stik med centralo in podružnicami. Njihovo delovanje se navadno omeji na lastno podružnico, tako da je pravzaprav delovanje celotne družbe odvisno le od birokracije centrale. Družbe dejansko ne vodijo njeni odborniki, ampak njeni uradniki. Uradniški interes pa ni vedno isti kot kmetski.

Drugi vzrok mrtvila v družbi pa je politika. Politika je kriva, da kranjski in štajerski člani niso enakopravni, politika je kriva, da ima družba vse polno članov, ki so zraven le iz političnih nagibov, ne pa iz gospodarskih in ravno ti člani ovirajo delovanje v družbi in ga tirajo na stranpota.

V prihodnjem letu praznuje slovenska kmetijska družba 160 letnico obstoja. Najlepši in najprimernejši način praznovanja te obletnice bi bil času primeren preustroj družbe, da bi mogla gledati z zaupanjem v bodočnost.

Stavljam sledeče predloge:

1. Redni član družbe sme biti le tisti, ki redi najmanj dve glavi živine. Vsi drugi so le podporni ali častni člani brez volivne pravice.

2. Delokrog podružnice je ozemlje občine. Le pri premajhnem številu članov več občin. Nikdar pa, da bi v eni občini bilo več podružnic.

3. Vse podružnice enega okraja tvorijo obligatno okrajno zvezo kmetijskih podružnic ter volijo okrajni odbor po svojih delegatih (na 25 članov en delegat).

4. Na občni zbor celotne slovenske kmetijske družbe pridejo le delegati okrajnih zvez (500 članov en delegat).

5. Odpade določba, da sme biti družbin predsednik le iz Kranjske.

6. Vse volitve se vršijo po sorazmerju glasov (proporcionalno). Večinski princip se opusti.

Ti predlogi niso izrečeni v korist tej ali oni stranki, ampak le v korist slovenske kmetskemu stanu. Nihče bi danes ne mogel soditi, katera stranka bi imela od te preosnove korist, le tisto je gotovo, da bi se delovanje družbe močno poživilo in zanimanje članov za njo močno povzdignilo. Stari sistem je bil dober tedaj, ko je družba štela le par tisoč članov, za ljudsko organizacijo pa to ni, ker noben zbor ne more priti do resnega dela, če pride nanj na stotine ljudi. Manifestacija je, ne pa posvetovanje. **M. Planinšek.**

* Objavljamo članek kot mnenje podpisanega pisca.

* * *

Ljubljanska kreditna banka — Trgovska banka d. d. Ljubljana. Kot se nam poroča, sta dogovorili merodajni delničarski skupini Ljubljanske kreditne banke in Trgovske banke d. d. v Ljubljani združitev obeh zavodov na ta način, da prevzame Ljubljanska kreditna banka že s 1. januarjem 1927 vse poslovanje Trgovske banke d. d. v Ljubljani ozir. njenih podružnic. V to svrho potrebne zakonite formalnosti se izvrše v najkrajšem času. — V upravo Ljubljanske kreditne banke pride nekaj novih izkušenih domačih strokovnjakov, zlasti lesne in splošne trgovske stroke, tako da ostanejo interesi dosedanjih strank Trgovske banke v polni meri varovani. V današnjih težkih gospodarskih razmerah moramo to združitev dveh domačih zavodov najiskreneje pozdraviti, ker le v združevanju takih naših gospodarskih edinic pridemo k potrebnemu razmahu, do poglobitve in racionaliziranja gospodarskega udejstvovanja.

Terjatve slovenskih hranilnic pri Slavenski banki. »Obzor« poroča iz Ljubljane: Hranilnice v Sloveniji imajo sledeče terjatve pri Slavenski banki: Mestna hranilnica v Kočevju 61.880 Din, Okr. hranilnica v Kozjem 102.120 Din, Okrajna hranilnica v Konjicah 105.150 Din, Okrajna hranilnica v Slovenski Bistrici 200.640 Din, Mestna hranilnica v Mariboru 336.635 Din, Okrajna hranilnica v Slovenjgradcu 2,029.358 Din, Mestna hranilnica v Kranju 2.466.610 Din, Kranjska hranilnica v Ljubljani 3.422.217 Din, Mestna hranilnica v Novem mestu 3.601.360 Din, Mestna hranilnica v Kamniku 3.802.037 Din, Mestna hranilnica v Ljubljani 16.342.450 Din. Vsega imajo torej regulativne hranilnice terjati od Slavenske banke 32,470.472 Din.

Likvidacija Jugoslovanskega kreditnega zavoda r. z. z o. z. Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani r. z z o. z. je prešel v likvidacijo.

Novi finančni minister o državnem proračunu. Sprememba v osebi finančnega ministra stavlja novi proračun za l. 1927-28 na dnevni red. Gotovo je zanimivo, kaj misli novi finančni minister dr. Bogdan Marković, bivši upravnik Državne hipotekarne banke, o tem proračunu. Nekaj dni pred njegovim vstopom v vlado je izjavil sledeče: »Z novim proračunom se ni nič niti za pod spremenilo stanje proračunskega provizorija in to čeprav nas že več kot eno leto davi gospodarska kriza. V tem letu se ni prav nič naredilo. Z novim proračunom niso zadovoljene ne potrebe državnih financ ne potrebe narodnega gospodarstva. Najavlja se niti potreba finančne reforme. Princip štedenja ni v novem proračunu faktično izveden, temveč le na papirju. Osebni izdatki na plače in penzije so celo povečani, investicija pa zmanjšana. Za sanacijo financ so potrebne globlje reforme. Dokler se te reforme ne izvedejo, bo situacija ostala težka, pa če se nam servirajo še tako lepe številke.« Ta kritika državnega proračuna je gotovo upravičena, zato pričakujemo, da bo novi finančni minister tudi faktično izvedel potrebne reforme.

Redukcija uradništva in državni proračun. Da bi se zmanjšali osebni izdatki v državnem proračunu so se v zadnjih letih izvajale različne redukcije uradništva. Toda navzlic vsem redukcijam so osebni izdatki v vsakem proračunu večji. Še v večji meri pa naraščajo izdatki za pokojnine. Kako pa v resnici izgleda štedenje po'om redukcije uradništva, nam dokumentirajo sledeče številke. V proračunu za l. 1922-23. je bilo predvidenih 150.000 državnih uradnikov in nastavljencev. Od tedaj pa je to število stalno naraščalo, tako da imamo danes preko 270.000 uradnikov in nastavljencev. Število upokojencev pa je naraslo na 60 tisoč, od katerih je več kot polovica sposobnih za delo. Redukcije so imele to posledico, da so se upokojili dobri, za delo sposobni uradniki, na drugi strani pa so se sprejemali novi neizkušeni in nekvalificirani uradniki, kar je povzročilo, da so se povečali tako osebni izdatki kakor tudi izdatki za pokojnine. Danes smo že tako daleč, da se vsaki drugi dinar državnega proračuna izda za plače uradnikom in za pokojnine. Ker pa so uradniki slabo plačani, je tudi redukcija proračuna s te strani nemogoča. Zato se skuša reducirati naš proračun na strani stvarnih izdatkov in investicij. V proračunskem letu 1924-25. so znašali izdatki za pokojnine 450 milijonov Din, v novem proračunu pa je predvidena vsota 700 milijonov Din, pri tem pa se položaj upokojencev v glavnem ni zboljšal. Ta inflacija uradnikov in upokojencev nam preti uničiti naše državne finance. Krive pa so temu metode vladajočih strank, ki brez ozira na stroge zakonske določbe, po katerih se imajo upokojiti le stari, onemogli in odsluženi državni uradniki, sprejemajo v državno službo mlade nekvalificirane ljudi, ki se po nekoliko letih upokojijo, računajoč pri tem vsa mogoča leta »nacionalnog rada« in vojne službe kot službena leta.

Značilne spremembe pri »Länderbanki«. Na dunajski borzi se mnogo komentira izstop g. Rotterja, bivšega podpredsednika Slavenske banke, iz upravnega sveta Länderbanke Pred njegovim izstopom so se vršila burna pogajanja z upravnim svetom centrale v Parizu, ki se je hotela potom uničenja Rotterjeve pokojninske pogodbe oškodovati za po njemu povzročene izgube. Rotter je moral končno pristati na precejšnjo zmanjšanje svoje pokojnine, obenem pa se je moral obvezati, da si preskrbi absolutorij, katerega mu je odrekel občni zbor »Prve brnske strojne tovarne«, ki je kakor znano, utrpela ogromne izgube. Rotter je bil vsled tega primoran pristati na odškodninske zahteve s strani »Prve brnske strojne tovarne« v znesku 6 milij. čK. Podobno se je zgodilo upravnemu svetniku Krausu.

Znižanje obrestne mere za lombardna posojila pri poštni hranilnici. V smislu sklepa nadzorstvenega sveta poštne hranilnice še s 1. januarjem 1927 zniža obrestna mera za lombardna posojila na obveznice 2½% vojne škode in 7% drž. invest. posojila od 8 na 7% in se sme na vsako obveznico 2½% vojne škode dati lombardno posojilo po 250 Din (doslej samo 200 Din). Ta sklep stavlja na dnevni red znižanje lombardne obrestne mere Narodne banke, ki znaša, kakor znano, 8%. Povečanje posojil na obveznice vojne odškodnine od 200 na 250 Din je v zvezi s povečanjem kurza teh obveznic.

Konkurz. Razglašen je konkurz o imovini Karoline Zbačnikove, trgovke, posestnice in gostilničarke na Robu, registrirane pod firmo: A. Peterlin ml., naslednik na Robu. Roki: 14. jan., 29. jan. in 12. februarja 1927.

Mednarodna zveza tovarn superfosfata. Z ozirom na našo vest o mednarodnem kartelu tovarn superfosfa'a smo se informirali na kompetentnem mestu ter zvedeli sledeče: Vest o kartelu tvornic je netočna, ker tu sploh ne gre za kak kartel v običajnem pomenu besede. Vzpodbuda za ustanovitev Mednarodne zveze tovarn superfosfata, ki se je osnovala letos decembra v Londonu, je izšla na mednarodni konferenci tovarn superfosfata, ki se je vršila meseca oktobra letos v Londonu. Te prve konference so se udeležili delegati iz Anglije, Belgije, Francije, Holandske, Nemčije ter Švedske kakor tudi iz Danske in Norveške, dočim so se za ustanovitev Zveze razen imenovanih držav prijavili še Češkoslovaška, Finska, Italija, Severna Afrika, Poljska, Španija, Švica, južnoafriška Unija in severnoameriške Združene države. Povabili so še celo vrsto drugih in tako tudi jugoslovanske tvornice. Kakor čujemo, se ni nobena domačih tvornic te konference udeležila, tudi ne tvornice v Sloveniji. Kakor je razvidno iz priposlanih prospektov, je smoter zveze čisto idealen, posamezne njegove točke so, kakor sledi: Propagiranje uporabe superfosfa'a potom poizkusov in publikacij, izmenjava izkušenj pri proizvodnji. Raziskovanja in znanstvena dela na polju superfosfata, zbiranje statistik o proizvodnji, potrošnji in uspehu izvedenih gnojenj, normiranje enotnih kvalitet, normiranje enotnih metod za analizo itd. Cela zveza je torej zamišljena kot izključno znanstvena centrala za to industrijo. O tem, da bi se nameravala Zveza pečati z reguliranjem cen, rejoniranjem in sličnimi trgovskimi vprašanji, ni bilo dosedaj govora.

Borza

Dne 28. decembra 1926.

DENAR.

Zagreb. Berlin 13.4972—13.5272 (13.490—13.529), Italija 256.69—258.69 (255.42—257.42), London 274.85—275.65 (274.85—275.65), Newyork 56.546—56.746 (56.548—56.748), Pariz 227—229, Praga 167.70—168.50 (167.70—169.70), Dunaj 7.985—8.015 (7.985—8.015), Curih 10.9475—10.9775 (10.945—10.975), Amsterdam 22.675—22.755.

Curih. Belgrad 9.13 (9.125), Budimpešta 72.50 (72.50), Berlin 123.25 (123.20), Italija 23.40 (23.27 bl.), London 25.0925 (25.10), Newyork 517.125 (517.25), Pariz 20.475 (20.48), Praga 15.37 (15.321), Dunaj 73.05 (73.05), Bukarešt 2.75 (2.75), Amsterdam 206 (206.85), Bruselj 71.95 (71.94), Kopenhagen 138.375 (137.90).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.47—12.51, Kodanj 188.60—189.20, London 34.33—34.43, Milan 32.15—32.25, Newyork 707—709.50, Pariz 28.09 28.19, Varšava 78.29—78.79. Valute: dolarji 705.20—709.20, angleški funt 34.27—34.43, francoski frank 28.22—28.38, lira 32.02—32.18, dinar 12.41—12.51, češkoslovaška krona 20.91—21.03.

Praga. Devize: Lira 153.80, Zagreb 59.30, Pariz 133.77, London 163.20, Newyork 33.61.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 80—82, vojna odškodnina 354 den., zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 195—198, Ljubelj. kreditna 148 den., Merkantilna 98 den., Prištedilna 895 den., Kred. zavod 170—180, Strojne 105 den., Trbovlje 345 den., Vevče 120 den., Stavbna 55—65, Šešir 104 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 81.50 den., vojna odškodnina 357—358, Hrv. esk. 100—101, Hipobanka 59 den., Prištedinona 890—900, Ljubelj. kred. 150 den., Šečerana 430 zaklj., Slavonija 32 zaklj., Trbovlje 347.50 zaklj., Vevče 120 den.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 79.00, Živno 75.30, Alpine 89.10, Greinitz 5.95, Trbovlje 45.45, Hrv. esk. 13.61, Leykam 12.30, Jugobanka 11.60, Hipobanka 7.20, Avstr. tvornice za dušik 27.30, Gutmann 28.00, Mundus 118.00, Slavonija 4.00.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Hlodi — smreka in bor, od 25—30 cm premera 200 bl., od 31—60 cm premera 212.50 bl. fco vag. nakl. post. Slovenija. Trami merkantilni: 21×27, 7 m, 21×27, 6 m, fco vagon nakl. post. 1 vag. 300—300, zaklj. 300. Drva bukova, suha, 10% okroglic, fco vag. meja 24.50 den.

Žito in poljski pridelki: pšenica, 75-76, fco vag. nakl. postaja 295 (blago), pšenica sremska 74 kg, fco vag. nakl. post. 290 bl.; koruza umetno sušena, fco vag. nakl. post. 152.50 bl.; koruza nova, času primerno suha, fco vag nakl post. 145 bl.; koruza nova, času primerno suha, za januar, fco vagon naklad. postaja 150 (bl.); oves fco vag. nakl. post. 165 bl.; otrobi drobni, fco vag. nakl. post 120 bl.; fižol beli, 3—4%, fco vag. nakl post. 175 (bl.); fižol rmeni, 3—4%, fco vag. nakl. post 175 (bl.).

Sport

SK Jadran. Seja upravnega odbora v sredo dne 29. dec. ob 20. uri pri Mraku. — Tajnik.

SK Ilirija, smuška sekcija, opozarja svoje članstvo, da bo počenši z novim letom prirejala skupne izlete v nedeljah in praznikih pod strokovnim vodstvom. Pri izbiri krajev se bo oziralo na snežne razmere, razpoložljiv čas in telesno izvežbanost članstva, tako da bo vsakemu članu dana prilika, udeležiti se v družbi enega ali drugega izleta. Kraj se bo objavljal že sredi tedna v sportni rubriki »Slovenca«, a pri tvrdki Gorec se bo moral vsakdo najkasneje do vsake sobote zjutraj prijaviti v posebni v ta namen določeni knjigi, kateremu izletu se pridruži. Prosimo točnosti in discipline.

SK Ilirija, smuška sekcija, priredi za novo leto dva izleta, in sicer v Sodražico in v Kranjsko goro. Odhod v soboto zjutraj. Prijaviti se je pri tvrdki Gorec do petka opoldne. Skupina za Kranjsko goro se v slučaju velike udeležbe porazdeli iz Kranjske gore.

SK Ilirija, smuška sekcija, vabi vse one svoje člane in članice, ki se nameravajo udeležiti ene ali druge javne tekme, da to javijo sekciji na klubov naslov (kavarna Evropa), da dobe potrebna navodila in da se jim dodeli poseben član-strokovnjak, ki bo vodil potrebni trening. Zadeva je radi bližajočih se tekem zelo nujna in se prosi takojšnjega obvestila.

ŽENSKO SPORTNO ZBOROVANJE V PARIZU.

Od 26. t. m. naprej se vrši v Parizu skupno zborovanje Mednarodne ženske sportne zveze in ženskega sportnega odbora Mednarodne lahkoatletske zveze. Predmet zborovanja je organizacija ženskih tekem na olimpiadi v Amsterdamu l. 1928. in pa nadaljno poenotenje tekmovalnih predpisov. Kakor smo že pisali, so ženske sportne zveze tako energično zahtevale posebno udeležbo na olimpiadi, da jim je mednarodni olimpijski odbor dovolil že nekaj tekem. Hočejo pa še več.

AVTOMOBILIZEM.

Beremo, da bodo leta 1927. sledeči mednarodni sejmi in razstave avtomobilstva:

10. in 11. januarja tretji mednarodni motornosportni kongres in ameriška avtomobilna razstava v Newyorku.

16. februarja do 13. marca prvi Mednarodni avtomobilni salon v Kairi.

14. do 27. aprila Mednarodni sejem in avtomobilna razstava v Milanu.

27. aprila do 5. maja Peta mednarodna avtomobilna razstava v Barceloni.

20. do 29. maja Mednarodna razstava tovornih in specialnih avtomobilov v Kölnu.

Maja vzorčni sejem v Valencii.

Junija Mednarodna avtomobilna razstava v Budimpešti.

V jeseni Mednarodna razstava za osebne avtomobile in za motorna kolesa v Berlinu.

3. do 11. septembra avtomobilni salon v Pragi.

6. do 16. oktobra avtomobilni salon za turne vozove v Parizu.

3. do 14. decembra avtomobilni in motornokolesni salon v Bruslju.

BILJARDNO SVETOVNO PRVENSTVO.

Profesionalno prvenstvo v biljardu se bo izvojevalo v marcu v Washingtonu. Kot udeležniki

---

Sir H. Rider Haggard: 75

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.

Iz angleščine prevel Jos. Poljanec

Kakšne obrede so na tem brezbožnem kraju imeli še v mislih, mi ni znano; v tistem trenutku je namreč nastal spodaj na velikem trgu silen hrušč in duhovniki so me hitro odpeljali iz svetišča. Zunaj sem bil priča upapolnega prizora: Španci so razjarjeni vsled plohe metalnega orožja, ki se je vsipalo nanje z vrha piramide, napadli piramido. V močnih oddelkih, katere je vodil sam Kortez, so vreli preko dvorišča, ž njimi je bilo tudi mnogo stotin njihovih zaveznikov, Tlaskalancev. Na drugi strani je nekaj tisoč Aztekov hitelo proti vznožju prvega ovinka, da bi se ustavili sovražnemu naskoku. Pet minut je minulo in vnel se je srdit boj. Španci so pod varstvom ognja iz velikih pušk venomer napadali Azteke, ker pa je konjem drselo na kamenitem tlaku, so naposled razjahali in se bojevali peš. Počasi in z velikimi izgubami so bili Indijci potisnjeni nazaj in Španci so se ustanovili na prvem ovinku. Toda še vedno so stotine vojnikov držale vijugasto cesto, še več pa ploščad, in bilo je jasno, da je čakala Špance še trda naloga, preden bi dospeli do vrha. Silno upanje je vzkililo v meni, ko sem videl, zakaj gre. Ako bi Španci vzeli tempelj, se žrtvovanje ne bi moglo vršiti. Otomi mi je bila povedala, da se do poldneva ne bo vršilo nobeno žrtvovanje, in sedaj je bilo še dve uri časa do poldneva. Ako bi bili Španci zmagoviti v tem času, je bilo upanje, da bi ostal pri življenju, ako ne, bi moral umreti.

Ko so me bili peljali iz svetišča Tezkatlipoke, sem se čudil, kako je to, da je stala kneginja Otomi, ali pravzaprav boginja Atla, kakor so jo tedaj nazivali, med velikimi duhovni in se ž njimi prerekala; videl sem, kako je pri vratih svetega kraja povesila glavo; mislil sem, da je to storila v znamenje slovesa, ker je bila zadnja mojih žen, ki se je imela posloviti od mene. Vsled bojnega hrupa nisem slišal, zakaj se je prerekala; toda njene besede so bile krepke in meni se je dozdevalo, da so bili duhovni nekam osupli zavoljo njih, a vendar zopet silno veseli. Videti je bilo tudi, da je bila zmaga na njeni strani; kmalu namreč so se ji poklonili, ona pa se je počasi obrnila in se podala proti meni s toliko dostojanstvenostjo, da sem se ji čudil. Ko sem ji pogledal v obraz, sem videl, da ji je žarel kakor vsled nekega velikega, svetega namena, in da je bila podobna srečni nevesti, ki hiti ženinu v roke.

»Zakaj nisi še odšla, Otomi?« sem jo vprašal. »Sedaj je prepozno. Španci so obkolili piramido; tebe bodo ali ubili ali ujeli.«

»Jaz čakam konca, najsi bo tak ali tak,« je odgovorila na kratko, in nekoliko časa nisva več govorila, ampak opazovala potek boja, ki je bil v resnici srdit. Besno so se azteški vojniki borili pred podobami svojih bogov in vpričo ogromne množice, ki je polnila trg in molče motrila boj. Vrgli so se nad Špance, se jih oklenili z rokami in jih med silnim vpitjem vlekli do strmega roba ceste z namenom, da bi jih vrgli v prepad. Včasih se jim je namen posrečil; velik klobčič vojnikov, čegar središče je bil Španec, okrog katerega so se vojniki oklepali drug drugega, se je zakotalil po strmini in razletel na kamenitem tlaku na kosce. Toda vzlic vsemu si je dolga bojna vrsta Špancev, ki se je v bleščečih oklepih zvila kakor orjaška kača, orala pot skozi neurje sulic in kopij. Korak za korakom, minuto za minuto, so se pomikali naprej, bojujoč se, kot se bojujejo možje, ki poznajo usodo, ki čaka oskrunjevalce anahuaških bogov, bojujoč se za življenje in čast in da se obvarujejo žrtvenika. Tako je pretekla ura in Španci so prodrli do polovice piramide. Vedno glasnejši je bil bojni metež; Španci so zmagovestno vpili ter klicali svetnike, svoje zaščitnike na pomoč; Azteki pa so zopet kot divje zverine tulili, duhovni so kričeč molili bogove in vzpodbujali vojnike; nad ves hrušč in trušč pa se je dvigalo pokanje velikih pušk, grmenje topov in strahoviti glas velikega bobna iz kačje kože, po katerem je napol gol duhoven besno razbijal. Spodaj stoječe množice pa se niso niti ganile, niti oglasile. Molče so stale na svojem mestu in srepo zrle kvišku, videl sem, kako so se solnčni žarki svetlikali v tisočih strmečih oči.

Ves ta čas sem stal v bližini žrtvenika in Otomi poleg mene. Okrog naju je stal močen obroč duhovnov; nad žrtvenikom je bil razpet velik štirioglat kos črnega platna na štirih drogih, stoječih v jamicah v tlaku. V sredi tega črnega platna je bil všit nekak zlat lijak, ki je ob ustju meril kakih šest palcev v premeru, in solnčni žarki, ki so prehajali skozi ta lijak, so padali v svitli lisi v velikosti jabolka na oni del tlaka, na katerega je padala senca platna. Kakor se je solnce pomikalo na nebu, tako se je ta krog svetlobe plazil preko sence, dokler ni polagoma zlezel na žrtvenik in dospel do njegovega zgornjega roba.

Priporočamo LJUDSKO KNJIŽNICO (Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani): 19 zv. J. O Curwood. Kazan, volčji pes. Kanadski roman 18 Din. vezan 30 Din — 20 zv. Ed. About. Kralj gora. 18 Din. vezan 30 Din — 21 zv H R Haggard. Jutranja zvezda. 30 Din. vez. 40 Din. — 22. zv Otroka kapitana Granta. Popotovanje okoli sveta. Roman v treh delih. 48 Din. vez. 58 Din.

so se priglasili: Scharfer (Amerika), Hoppe (Amerika), Hagenlocher (Nemčija, on je sedanji imejitelj naslova) Horemans (Belgija), Grange (Francija) in najbrž tudi še en Japonec. — Amaterni svetovni prvak je Belgijec Th. Moons.

AVIATIČNI KONGRES.

V Parizu je zboroval aviatični kongres, zastopanih je bilo 18 držav. Med temi je bila tudi Nemčija, ki so jo na novo sprejeli v mednarodno zvezo na zadnjem zborovanju v Rimu. V prvi vrsti je razpravljal kongres vprašanje, komu naj se podeli zlata kolajna zveze za najboljši aviatični uspeh preteklega leta. Omenili smo že to. Po izločenju vseh drugih konkurentov so ostali še trije: nam že znana aviatika Pelletier d'Oisy in Cobham ter španski grof de la Cierva; ta je izumitelj aparata, ki omogoči navpični dvig aeroplana, brez zaleta. Po dolgi debati so se odločili za Cobhama ter s tem nekako potrdili odlikovanje Cobhama na Angleškem, ko mu je kralj podelil častni naslov Sir. — Ker se ta beseda večkrat ponavlja, omenimo, da je to isto kot italijansko signore, gospod, saj so tudi iste črke, samo da pomeni angleška beseda precej več.

Dalje je kongres razširil seznam svetovnih aviatičnih rekordov z dvema novima kategorijama. Za Schneiderjev pokal, koja tekma se bo l. 1927. vršila v Italiji, so osnovali posebno komisijo. Slednjič so potrdili celo vrsto novih aviatičnih rekordov razreda C, ki jih je vse napravil Italijan Alesandro Passaleva 19. oktobra 1926. Rekordi so hidroplanski, povprečno hitrost na uro: 170 do 180 kilometrov.

Naznanila

Pevsko društvo »Slavec« otvori dne 7. januarja 1927 v svojih društvenih prostorih v Narodnem domu **pevsko šolo.** Vpisovanje se vrši vsak dan, razen nedelj in praznikov od pol 8 do pol 9 zvečer v Narodnem domu I., levo. Sprejemajo se oni, ki imajo posluh in veselje do petja v starosti od 16. leta dalje. Pouk je brezplačen.

Silvestrov večer priredi pevsko društvo »Slavec« v prostorih hotela Lloyda na Sv. Petra cesti. Za zabavo skrbi pester spored. Vsi prijatelji petja in zabave prisrčno vabljeni. Vstopnina 5 Din.

Pevski zbor služkinjske zveze ima v četrtek 30. decembra zopet redno pevsko vajo ob navadni uri.

Naročajte ‚Slovenca'!

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani. dne 28. decembra 1926. Višina barometra 308·8 m

Opazovanja kraj	čas	Barometer	Toplota v C	Rel. vlaga v %	Veter in brzina v m	Oblačnost 0–10	Vrsta padavin ob opazovanju	Vrsta padavin v mm do 7h	Najnižja temp.	Najvišja temp.
Ljubljana (dvorec)	7	763·6	-2·2	86	NE 0·5	10	megla, sodra	7·0	0·0	-2·8
	8	763·7	-2·2	87	NNE 0·5	10	megla			
	14	760·0	-0·4	89	mirno	10	megleno			
	21	759·3	-0·4	92	SW 0·5	10	megla			
Maribor		746·7	-6·0	100	NW 3	10	megla		-2	-7
Zagreb		763·9	-3·0	99	NNE 1·5	10	megla		-1	-4
Belgrad	8	762·3	-2·0	98	N 1·5	10	megle		1	-4
Sarajevo		763·9	-4·0	96	mirno	10	po dežju	1·0	-2	-3
Skoplje		766·8	2·0	97	mirno	10			2	0
Dubrovnik		754·7	14·0	88	S 7	9	dež	72·0	16	12
Split		757·9	10·0	97	ENE 9	10	dež	8·0	14	10
Praga	7	763·4	-5·0	—	mirno	10			-3	-9

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Barometer je reduciran na morsko gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Dunajska vremenska napoved za sredo, dne 29. decembra: Večinoma oblačno, padavine, naraščanje temperature, nevarnost plazov.

Povpr. barometer nižji kot včeraj za 11.5 mm.

Dobra šivilja

(šteparica) — z večletno prakso, dobi stalno mesto. Naslov v upravi lista pod številko 8920.

Trgovskega sopotnika

kateri bi šel okrog 15. januarja prih. leta za kake tri tedne z avtom v Dalmacijo,

iščem!

Ponudbe z navedbo stroke na upravništvo »Slovenca« pod šifro **»Dalmacija« št. 8952.**

Služba ORGANISTA in CERKVENIKA

se odda v Goričah nad Kranjem. Plača v biri, v denarju, štolnini; prosto stanovanje. — Prednost imajo rokodelci. Nastop takoj. **Župni urad Goriče nad Kranjem.** 8957

GATERMOJSTRA

iščem za takoj za žagovenecijanko, ki je sposoben tudi popravil na isti. Ponudbe s pogoji naj se pošljejo takoj na **Pero S. Vukotić, Podgorica, Črna gora** 8926

Iščem v bližini Celja **SOBO z 2 posteljama,** ter **kuhinjo,** brez oprave, pri boljši družini, za 2 mirni ženski. Ponudbe na upravo lista pod štev. 8966.

Snežne čevlje

sprejema v popravilo **tvrdka TREBAR, Sv. Petra cesta 6 — Ljubljana.**

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah **Černe, juvelir,** Ljubljana Wolfova ulica štev. 3

Prodamo lepe osebne

sani

skoraj nove, 3 sedežne, po nizki ceni.

»SLOGRAD« Spodnja Šiška.

Lepa soba

solnčna, z električno razsvetljavo, **se odda** solidnemu gospodu. - **Bleiweisova cesta 16,** II. nadstr.

Prodam čevljar, stroj

Singer-cilinder, malo rabljen. - **Komenskega ul. 26.**

Oprava za trgovino

z mešanim blagom, **takoj ugodno naprodaj.** Ponudbe pod **»Dobro ohranjena« 8956 na upravništvo.**

Naprodaj je pritlično zidana hiša

s 400 m² vrta, pri cesti, pripravna za vsako obrt v Zagorju ob Savi. Natančnejši pogoji se poizvedo pri g. Flisu v Zagorju. 8955

2 boljša gospoda

sprejmem z vso oskrbo. - **Sv. Petra c. 29, Lenček.**

Zlato

SREBRNE KRONE

kupuje **F. ČUDEN, Ljubljana, Prešernova ulica 1.**

Kdo da več

za priporočilo svoje tvrdke ali podjetja v kakem časopisu, kakor bi bilo to v skladu z uspehom, ki ga je dosegla reklama, naj bo uverjen, da je temu ponajveč vzrok napačno izbran način reklame. Zato je neobhodno potrebno, da se vsak trgovec ali obrtnik, pa tudi vsakdo, ki kaj kupuje ali prodaja, obrne poprej na upravo našega dnevnika in zahteva podrobnih pojasnil in proračun. Stranka si pri tem prihrani trud in stroške in se obvaruje češče večje škode.

Dekoracije za zabave

in olepšanje dvoran, kakor tudi strokovno čiščenje, rezanje, sajenje sadnih dreves, izvršilo **novih sadnih nasadov in vrtov,** prevzame po najnižjih dnevnih cenah. — Nudi cenj. strankam za vrtove in parke lepotično grmičje, visoke in nizke vrtnice ter srebrne smreke. - **STANKO MEJOVŠEK, Maribor, Cvetlična 12.**

Na Silvestrov večer veselica z godbo

v vseh prostorih restavracije MIKLIČ, nasproti glavnega kolodvora, s sodelovanjem salonske kapele in Jazbande pod vodstvom kapelnika gosp. Ryneša. — Za izredno dobro pijačo - izrečno za Silvestrov večer - je preskrbljeno, ravno tako za izborna jedila. - Nizke cene! - Vstopnina prosta.

Čevljarji!

Kupujem na debelo **tkane** (teksane) **čevlje** 20/30, **zbite čevlje iz ovčje kože, boksa** ali **teletine** 23/35, **sandale tkane** 20/30 in **zbite** 22 do 45, **komodne čevlje usnjate** z elastiko 36 do 45, **tkane** ali **šivane.** — Ponudbe naj se pošljejo takoj pismeno na upravo »Slovenca« pod **št. 8930.**

Rž in ječmen

kupimo in najboljše plačamo. Ivan Pestotnik in drug — Ljubljana, Resljeva cesta št. 3

Klavir dobro ohranj., se ceno proda. Naslov v upravi **št. 8970.**

Vrata in okna

že rabljena — in nekaj klopi, proda **SEVER & KOMP., Ljubljana, Gosposvetska cesta 5,** dvorišče.

ZIMSKA JABOLKA

od 30 kg naprej, franko Loče, brutto za netto, kg 2.50 Din, razpošilja **D. RIBIZEL Sv. Jernej,** pošta Loče. 8764

LJUBITELJEM PTIČEVI

Razpošiljam krmo za ptice. Pravilno zmes! Zajamčeno zdravo in suho. Paketirano od 5kg dalje. JOS. GAGEL, trgovina s semenom Ljubljana, Sv. Petra cesta 7.

Štampilje

S. PETAN, Maribor. Nasproti glav. kolodvora.

Tovarna trikotaže Gaspari & Faninger - Maribor

ima za takojšnjo dobavo vse vrste zim. blaga še na zalogi.

F. Wertheim & Comp.

Kassen- und Aufzugsfabrik Aktiengesellschaft

Wien, IV/2., Mommsengasse 6

dobavlja:

blagajne jekleno-oklepne, za vzidavanje, varnostne ključavnice, domače hranilke

dvigala za osebe, tovore, jedila in akte, dvigala za bolnike, paternoster-dvigala za opeko, preizkušanje in popravila dvigal

Za dvigala:

Glavno zastopstvo za Slovenijo in Hrvatsko: Direktor Ing. R. Roesser, Ljubljana, Gledališka ul. 4/III.

Za stalno montažo in revizije: Nadmonter Vilim Trager, Zagreb, Gundulićeva ul. 23.

Generalno zastopstvo za Bosno: „Montania", Tehničko Komercijalno Poduzeće, Sarajevo, Kralja Petra ul. 9.

Prosimo,

da zahtevate brezplačen proračun v slučaju nabave novih poslovnih knjig.

KNJIGOVEZNICA K. T. D.

črtalnica in tvornica poslovnih knjig V LJUBLJANI, Kopitarjeva ulica 6/II.

Išče se za rudarsko podjetje

elektrotehnik

s prakso pri električnih centralah, slabe in jake napetosti, kakor tudi pri telefonu, montaži in pogonu. — Ponudbe s prepisi spričeval naj se naslove na: **SLAVKO SINGER — BEOGRAD, Knez Mihajlova ulica broj 47.** 8928

Svinčeni rudnik v Mežici

išče za topilnico v Žerjavu

topilniškega paznika

Nastop čimpreje.

Prosilci, **ki so bili že v podobni praksi,** naj vložijo ponudbe s popisom dosedanjega službovanja na zgornji naslov.

Inserati v ‚Slovencu, imajo vedno uspeh!

3 besede

‚Altvater-Gessler-Jägerndorf'

likerska znamka svetovnega glasu se zopet dobi povsod v Jugoslaviji

Generalno zastopstvo:

Parna destilacija **‚KELICO'** JAŠA TOMIĆ (Banat)

Organizacija pomožnih bolniških zdravnikov v Ljubljani naznanja žalostno vest, da je njen član, gosp.

Dr. Otmar Oblak

zdravnik v Kranjski gori

dne 26. decembra 1926 umrl.

V Ljubljani, dne 27. decembra 1926.

Organizacija pomožnih bolniških zdravnikov v Ljubljani.

ŽUPANSTVO OBČINE RAKEK

se v imenu občine najtopleje zahvaljuje za zadnje pozdrave in izkazano sočutje ob priliki pogreba svojega župana: prečastiti duhovščini, vsem društvom, pevcem za ganljivo petje, ter ostalemu občinstvu za obilno udeležbo pri pogrebu.

RAKEK, 26. decembra 1926.

Za občinski urad Rakek

MATIČIČ, s. r.

Gevert & Schudel, Haarlem (Holandija)

najfinejši Creme likerji

(Curaçao, triplé sec, Sherry-Brandy, Orange, Bonnekamp, Cacao Shöna itd., itd.,) so najbolj priporočljivi.

Zahvala. Vsem, ki so nam o priliki nenadomestljive izgube našega srčno ljubljenega, nepozabnega sinčka in bratca

Vilčka

učenca 5b razreda

izrazili svoje sožalje, mu poklonili krasno cvetje, ter vsem, ki so ga spremili na poslednji poti, zlasti gg. učiteljem, osobito pa njegovemu razredniku g. Maroku, součencu za ljubki v srce segajoči poslovilni govor, vsem součencem in telov. naraščaju bodi tem potom izražena naša najsrčnejša zahvala.

Globoko žalujoča rodbina GRIL.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karol Čeč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Mihael Krek v Ljubljani.